

SZÜG BRIGITA Z.

BÁCS-KISKUN

MESEFÖLD

BORBÁS ZOLTÁN

ILLUSZTRÁCIÓIVAL

Szűcs Brigitta Z.

Mese föld 2.

Borbás Zoltán illusztrációival

Meseország 2.

A meséket írta és a könyvet szerkesztette:
Szűcs Brigitta Z.

A szöveget gondozta: Mezei Klára

Illusztráció: Borbás Zoltán

Grafikai terv: Hegedűs József

Nyomdai munkák:
GENERÁL NYOMDA Korlátolt Felelősségű Társaság
Székhely: 6728 Szeged, Kollégiumi út 11. H. ép.

ISBN 978-963-7192-59-3

Felelős kiadó:

Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata
6000 Kecskemét, Deák Ferenc tér 3.
Képviseli: Rideg László elnök

Telefon: +36 30 141 0561

E-mail: info@bacs-kiskun.hu
Honlap: www.bacs-kiskun.hu

**A KIADVÁNY A "MEGYEI IDENTITÁS ERŐSÍTÉSE
KÖZÖSSÉGI PROGRAMOKBAN" CÍMŰ,**

**TOP-5.3.2-17-BK1-2019-00002 Bács-Kiskun boldoggá tesz
KÓDSZÁMÚ PROJEKT**
támogatásával készült.

Kecskemét - 2023

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFECTETÉS A JÖVŐBE

Előszó

Azok az emberek is éltek egyszer, valamikor nagyon régen, akik szerepelnek ezekben a mesékben.

Történeteik arról szólnak, miként vívták meg mindennapi harcaikat bűbajos és seprűs boszorkányokkal, rejtélyes babonákkal, bundás jószággokkal, furfangos rablókkal, rátarti szomszédokkal és a szívben lakó érzések garmadájával. Szűkebb hazánk, Bács-Kiskun vármegye jó hírének bátor őrzői ők, akikkel most útra kelünk, hogy e húsz mese segítségével Hercegszántótól Tizsakécskéig bejárjuk ezt a történetekben gazdag vidéket, Bács-Kiskun édes Meseföldjét.

Szűcs Brigitta Z.
meseíró, szövegkertész

A tételhegyi kincsesbarlang

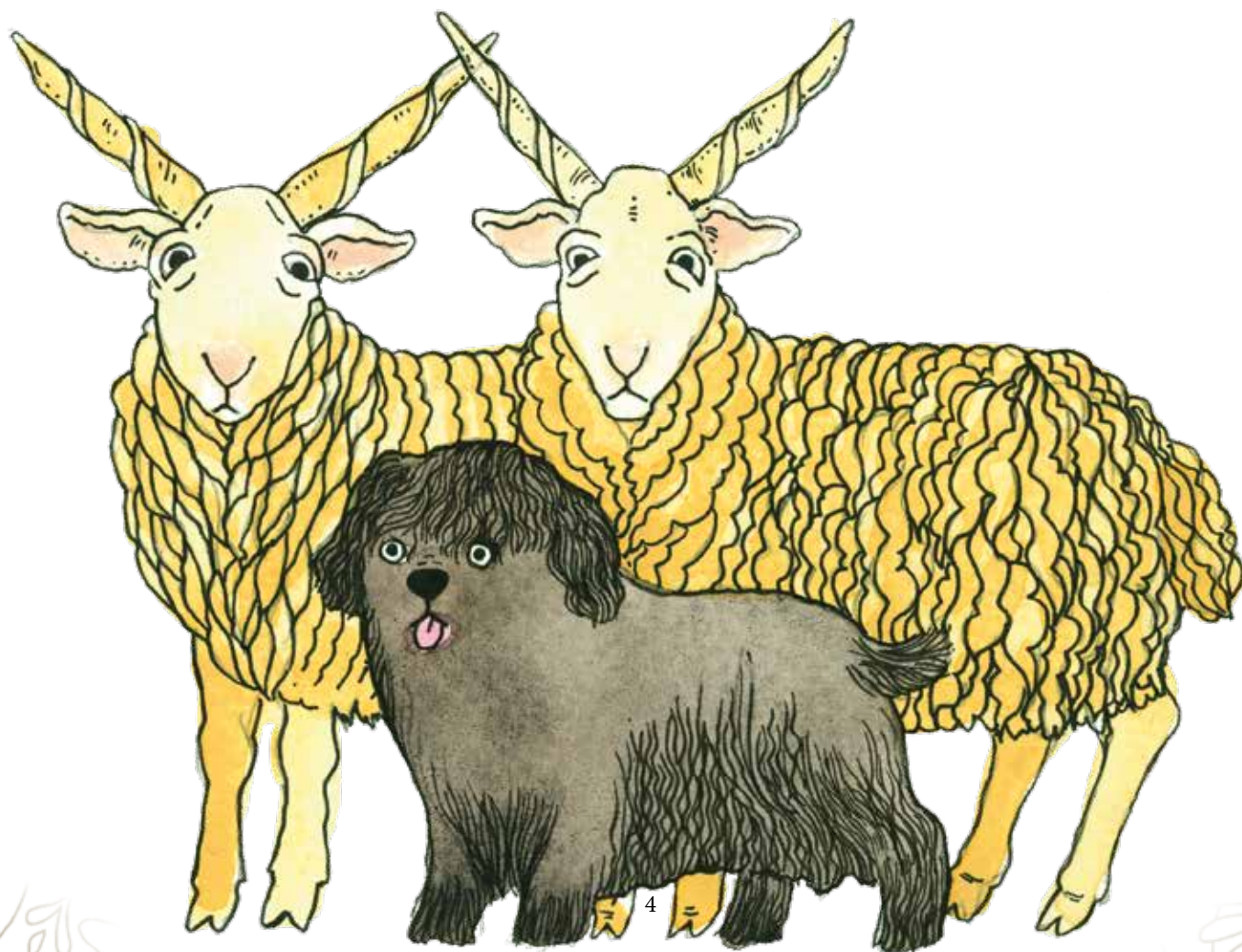
Hol volt, hol nem volt, valahol a kálcsai járás egyik szegletében lakott egy puli kutya, akit úgy hívtak, Picur.

Picurhoz, a solti birkatartó gazda puli kutyájához, ha hiszitek, ha nem, órát lehetett állítani. Minden hajnalban ippeg ötkor gazdája ablaka alá állt, és három nagyot vakkantott, jelezvén, hogy itt az ideje az ébredésnek, és fel kell menni a Tételhegyre.

Picur segítségével a nyáját a gazda minden reggel a Solttól nem messze fekvő Tételhegyre kísérte, s az egész napot ott töltötte. Voltak persze kivételek. Picur ugyanis amilyen jó házőrző és nyájterelő, éppoly kíváncsi kutya is volt. Amint kitavaszkodott, dél körül mindennap lelépett, hogy benézzen a

szomszédos Bajnok-tanyára. Persze, tudta a gazda, mire oly kíváncsi a kutya. Élt a tanyán egy másik csinos kis puli, ahhoz járt Picur barátkozni. Nem is szidta meg ezért, mert mire újra munka volt, Picur mindig időben visszaloholt.

Történt egyszer aztán mégis, hogy Picur egyre többször és egyre hosszabb időkre tűnt el. Reggel is, délben is, estefelé is megmészokött. Nem értette a gazda, mi lehet az oka, benézett hát ő is a Bajnok-tanyára, de igencsak meglepődött, mert Picurt nem találta ott. Mire a puli előkeveredett, öreg este lett. Megszidta a gazda, majd szép komótosan, ahogy szokták, hazaterelték a nyáját.

Igen ám, de másnap, sőt harmadnap is ugyanúgy eltűnt a kutya. Figyelni kezdte a gazda. Egyik délben még követte is, hát-ha megleli a búvóhelyet, ahová a puli lépten-nyomon elszökik. Mit ád isten, a puli egészen a tételhegyi domb keleti pereméig elment, ahol a rézsűben egy kövekkal kirakott, titokzatos, szűk nyíláshoz futott, s mire a gazda észbe kapott, Picur már be is szaladt a földbe vájt lyukon.

A lyukból halk nyüsszögés hallatszott. Tágra nyílt szemmel leste a gazda, hová vezette őt Picur.

Egyre közelebb merészkedett, majd fejét lehajtva bement a kutya után a barlangba. Ott aztán olyan sötét volt, mint a kémény kormos kürtőjében, hát percekig csak állt és tapogatózott. Amikor a szeme egy kicsit már megszokta a körülményeket, még beljebb merészkedett. Eszébe jutott, hogy van nála gyufa, megsercintette, s látja ám, hogy Picur elnyúlva szoptat egy halom kiskutyát.

– Szóval ezért tűnik el az én hűséges kutyám. Jól van, Picur, megbocsát a gazdád – mondta, s hagyta, hadd lakjanak jól a kutyusok.

Így, hogy kiderült, Picur napközben hová lohol, akár vissza is fordulhatott volna a gazda, de ez a frissen talált barlang nem hagyta nyugodni. Meggyújtotta a negyedik gyufát, és magára hagyta Picurt a kölykeivel. Lehajtott fővel – mert másképp, biz', nem lehetett – még egy kicsit, majd még

egy kicsit beljebb merészkedett a kanyargós járatban. Már épp a körmére égett ez a gyufa is, amikor a barlang oldalában valamit megcsillanni látott. Meggyújtott egy újabb gyufát. Lehajolt, és a löszös földet kezdte kaparászni a fényességről. Elaludt a gyufa, de a vaksötétben is tovább kaparta a földet immár két kézzel, mert bizonyos volt abban, hogy valami nagy kincsre lelt a Tételhegy gyomrában.

Igaza lett. A földből a hosszas munka után egy cserépedényfélét kotort elő, és ott a sötétben még az iszamos-földes kezével is érezte, hogy abban csakis pénzermék lehetnek. Újabb gyufa lebbenő lángjánál megbizonyosodott arról, tapintása nem csalta meg. A cserépben valóban pénzermék voltak, nem is akármilyenek, igazi arany- és ezüstpénzek.

Táncolva terelte haza a gazda a nyáját. Nem sokat teketóriázott: már másnap fogta a családját, és asszonyostól, pulistól, kiskutyaalmostól elköltöztek jó messzire, hogy történetüket meg ne tudja a falu népe. Vettek kilencvenkilenc majort, meg egy flancos kutyaházat. Csak azért nem százat, mert annyi csak a királynak lehetett, másnak nem.

Így lett gazdag ember a gazdaemberből.

A soltiak pedig a mai napig ki-kijárnak a Tételhegyre, hátha egyszer ők is aranyra bukkannak, mint Picur gazdája.

Teringettét, Jankó!

Hol volt, hol nem volt, valamikor nagyon régen, amikor még az internetet sem ismerték, az egyik tiszakécskei háznál nagy mulatság volt január elsején. Megszületett Karcsika, Tóték régóta várt kislánya. A tejfakasztó lakomán részt vett a falu színe-java és a szomszédasszony, aki a rossz nyelvek szerint boszorka volt.

Ment az eszem-iszom, hajlongtak az újszülött bölcsője fölé a rokonok és a barátok. Mind megcsodálták a kisdud édes arcát, aprócska kezét, aprócska lábát. Öreg éjszaka volt, mire minden vendég hazaindult. A szomszédasszony maradt utoljára,

s amikor a gyerek fölé hajolt, karjára egy csillagszerű anyajegyet karmolt, és ezt mondta az anyának: – Nagyon vigyázzál te erre a gyerekre, mert ki fogják cserélni úgy, hogy észre sem veszed. Ha jót akarsz magadnak, még ma akasszál egy rózsafüzért a nyakába, és féléves koráig le se vedd azt róla – tette a frászt az asszonyba, majd ő is hazatért.

Úgy is lett. Az újdonsült anyuka röggvest elszaladt a templomba, hozott egy olvasót, azt a gyerek nyakába akasztotta, s attól a naptól fogva mindig rajta hagyta.

Teltek-múltak a napok, a gyermek épp-úgy szépen cseperedett, ahogyan tavasz érkezével a földeken a veteményes. Oda járt ki a birtokra minden egyes nap az apa, hogy a növényeket gondozza.

Egyik ilyen délután, amikor a kis Karcsika ebéd utáni álmát aludta, édesanyja megnyári ingecskét hímzett neki épp, a tisztaszoba felől hangok hallatszottak.

Ej, biztos csak beképzelem, nincs itt semmiféle zaj, nyugtatta magát az asszony, betakargatta a csecsemőt, készített magának a konyhában egy teát, és hímezgetett tovább.

Igen ám, de másnap, pont ugyanabban az időben megint hallani vélt a vendégszoba felől valamiféle zörejt. Egyre hevesebben vert a szíve, még közelebb ült Karcsika bölcsőjéhez, de felállni és benyitni a szobába, bizony, nem mert.

Nem volt ez másképp a rá következő napokban sem: a tisztaszobába mintha az ablakon jártak volna be-ki, ki-be. Annyira félni kezdett az asszony, hogy amikor a férje hazaért a tanyáról, megkérte, biz', hogy másnap maradjon vele otthon.

Nevetett az ura, nem hitte el, hogy a szomszédasszony boszorkánysága igaz lenne, de hogy asszonya megnyugodjék, másnap tényleg otthon maradt.

Gondolta, nem gondolta, de ahogy másnap ott ült békésen a konyhában, egyszer csak hallja ám ő is, hogy a tisztaszobában

nyekeregve nyílnak az ablakok: kinyitódnak, becsukódnak, mintha azokon keresztül nem is tudom, hány ember érkezne. S aztán amint ott fülel, az is kihallik a neszből, hogy egy rakás ember az asztal körül fészkelődik, majd helyet foglal.

Már a fülét is a falra tapasztva hallgatózott, úgy figyelt Karcsika apja. Aztán a gyerekre, majd egy pillanatra az asszonyra nézett, s – lesz, ami lesz – lenyomta a kilincset, és a tisztaszobába lépett.

– Adj érte! Adut! Hány van? – verték a blattot a bent lévőék az asztalnál.

Főlkapta erre a Karcsika apja a görbebotot, s azzal óriásit csapott.

– A teringettét, Jankó! Hogy nyíljon meg alattatok a föld, hát mit csináltok itt az asztalnál? Kártyáztok, az asszonyomra meg a frászt hozzátok?! Hordjátok el innen magatokat, de rögvest! – sorolta, majd nyomatékosításképpen akkorát csapott az asztalra, hogy a bot kétfelé repült, és az asztal megrepedt két helyütt is.

Volt ám hurcolkodás, nagy sebtében távoztak a cimborák, majd' kiszakadt a helyéből az ablak, úgy pattogtak kifelé rajta.

– Ó, édes Istenem, ez a rózsafüzér csak megóvta a gyermeket – mondta az asszony, és Karcsika még egyévesen is a nyakában viselte. Meg ha elmentek hazulról – biztos, ami biztos –, visszajáról adta rá az ingecskét, mert a kifordítva felvett ruha mindenkét megvédett a bajtól.

A holló és a hengegős gazda

A merre a Nap lenyugszik, és amerre az utak a paprikaföldek között vezetnek, ott történt az alábbi eset. Élt egyszer egy nagyotmondó kalocsai gazda. Volt neki vagy 100 hold paprikása, oda járt dolgozni a segédeivel minden reggel, még a vasárnapot sem tisztelte.

Egyik este szokás szerint lassan zötyögtek hazafelé lovas kocsijukkal a paprikaföldek között. A gazda épp azzal hengegett, hogy voltak évek, amikor a jeges januártól a dermesztő decemberig – a kerek esztendőben – egyfolytában termett a paprikája, ám ekkor az egyik segéd az út mellett egy különös szitára lett figyelmes. Rögvest leszálltak. Nyúlnak a szitáért, de látják ám, hogy van alatta valami.

– Te vedd fel! – szólította fel a gazda a kíváncsi segédet.

– Ugyan, gazduram, hát mitől tart? Tán attól, hogy maga az ördög van alatta? – kérdezte a segéd, de már emelte is a szitát felfelé.

Ahogy felemelte, azon minutumban észrevette, hogy egy holló kucorog alatta. A szitát gyorsan visszafordította a madárra, pedig az meg sem mozdult. Ahogy alaposabban megnézték, kiderült: ha akarna, akkor sem tudna elrepülni, mert megsérült a szárnya szegénynek. Úgy döntöttek, ők

majd meggyógyítják. Magukhoz vették a madarat is, meg a szitát is, és hazaindultak.

– Volt nekem egyszer régen, még tán gyerek lehettem, egy madaram, a padláson találtam. Igen különleges volt ám: a hat fogával szeretetből összevissza harapta a kezemet – bolondította a gazda a segédek. Azoknak meg fogalmuk sem volt, hogy elhiggyék-e, vagy sem. Így ment ez már évek óta. Bármilyen megesett velük, a gazda rögtön elővarázsolt tarsolyából egy másik történetet, amelyikkel felvágathatták, hogy ő jobban, ő nagyobb, ő furfangosabban.

A holló szépen gyógyult a hengegős gazdáéknál. Mindössze annyi baj volt vele, hogy mindent összecepkedett a kertben, meg bejárva a lakásba a függönyöket is összevissza szaggatta, cibálta.

– Ha ez a jószág még egyszer kárt tesz valamiben, azon nyomban levest csinállok belőle! – fenyegetőzött az asszony, de az ura ezt azért nem engedte.

Igen ám, de a holló nem nyugodott. Volt, hogy egész éjjel a baglyokkal meg a macskákkal dorbézolt. Az is előfordult, hogy az éjszaka kellős közepén, karmaival kapaszkodott az alvó gazdasszony hajába, és ezt mondogatta: Krúg-krúg, krúg-krúg, itt minden az enyém, amit csak akarok.

Mivel az asszony meg akart szabadulni tőle, a szitába tette, kivitte a mezőre, de mire hazaért, addigra a holló ismét ott ült a konyhakertben, és a paradicsomot csipkézte.

Nagyon elkeseredett az asszony. Kétségbeesésében egyik vasárnap, bár nem szokott, most mégis elment a templomba. Kivárta a mise végét, majd odament a plébánoshoz, és elpanaszolta neki, hogy ez a szélhámos madár az életükre tör, pedig meggyógyították.

– Ugyan mit tehetnék ezzel az átkozott ördögfiókával? – kérdezte az asszony a méregtől kipirultan.

– Jóban kellene lenni a jóistennel, és akkor a gondja megoldódna – javasolta a plébános, majd így folytatta. – Van-e magának és az urának rossz tulajdonsága?

– Ugyan, mi lenne? Rendes, dolgos emberek vagyunk mi, eltekintve attól, hogy nemigen járunk templomba.

– Aztán szokott-e az ura, hencsenni olyan dolgokkal, ami nem is igaz? – kérdezte az Isten szolgálója.

– Hááát – húzott el az asszony minden szót, majd nagy nehezen kinyögte –, szokott néha lódítani egyet-egyet, az igaz.

– Akkor bizony lenne mit meggyónni! Jöjjenek el jövő

vasárnap Isten házába, gyónják meg a bűneiket, szenteltessék meg a házukat, és ha őszintén beszélnek, az elűzi a madár képében megjelenő ördögöt a házukból, ígérem.

Hitte is az asszony, amit hallott, meg nem is. Ám mivel a holló nem hagyta abba az eszement kibabrálást, s már a kinyújtott tésztát is összejárkálta, letúrta a földre, nem túrt tovább az asszony. Karon fogta az urát, elmentek a templomba, ahol az bevallotta minden hazugságát és aljasságát.

Mire a templomból hazatértek, csak néhány elhullajtott hollótoll emlékeztette őket a történetekre. Azóta is boldogan élnek, és sokat mesélnek a gyerekeiknek arról, miként választhatja el egy szita a jót a rossztól.

Ezer tevé bolhája költözzön a hónaljába!

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy tudós, s volt annak két káromkodós fia.

Akárhogy igyekezett is a szemüveges, bölcs öreg, erről a randa szokásokról sehogyan sem tudta leszoktatni őket. Már csak azért sem, mert olyan csúnyán beszéltek, hogy a helyi kocsmában folyton megnyertek minden káromkodásversenyt.

Nem is volt ezen mit csodálkozni. Rutinosak voltak, biz', hisz minden egyes napjuk káromkodással indult, és káromkodással ért véget. Persze az is igaz, hogy a fiúk nemcsak nagyon káromkodósak voltak, hanem kissé ügyetlenek is.

Jankó épphogy csak felkelt, minden áldott reggel átesett Blankán, a macskán.

Úgyhogy a jó reggelt helyett, rendre úgy kezdte a napját, hogy a macska rúgja meg a bolhát!

Bátyja, Palkó sem volt sokkal különb. Az meg, ahogy a szeméből a csipát törölte, minden áldott reggel nekiment a sparheltnek. Hogy a fene vinné ezt el innen, mindig így kezdte, s csak ha elaludt, akkor fejezte be.

Meg volt győződve az öreg arról, hogy rontást hozott rájuk valami csúnya boszorka, amikor megszülettek. A szomszédaszonyra gyanakodott egyébként, akinek a lestrapált söprűjét mindig ott látta a kiskapu szélén.

Egyik nap egy veszett kutya ténfergett be az udvarukba. A két fiú ki akarta kergetni, de ahogy közelebb mentek hozzá, a kutya vicsorogni és morogni kezdett.

Csak bátorság kell ehhez, nehogy már egy kutya legyen az erősebb, gondolták a fiúk, de igencsak rosszul mérték fel a helyzetet.

Ahogy közelebb léptek az ebhez, az bizony rákapott egyikük, majd a másikuk kezére.

– A kutyafáját! Hogy a föld nyílna meg alatta! – hadarta Jankó.

– A rosseb egye meg! – folytatta Palkó. A kutya a következő pillanatban apjuk felé fordult.

– Hogy a forgósél kuszálja össze a lábait! – cifrázta szavait Jankó, majd felkapott egy bunkósbotot, hogy azzal ellássa a baját. De láss csodát! Amikor az öreg tudós lehajolt a kutyához, és suttogva mondott neki valamit, olyan lett, mint egy kezes bárány, és nem marta meg.

És ez napra nap így ment. Volt, hogy egy kóbor macska karmolta össze őket, ám amikor apjuk valami kedvességbogarat a fülébe ültetett, az rögvést nyájas, bújós és szelíd lett.

Eleinte csak ámultak és bámultak a fiúk, ám amikor a hercegszántói vásárban mindkettejüket felöklelte egy kos, és az apjuk azt is megszelídítette, elégük lett.

– A teringettét, édesapám, hát adta nekünk a szeme színét, adta nekünk a haja színét, adja át hát ebbéli tudományát is – kérték. Adta is volna az öreg, meg nem is, de valójában nem tudott mit tenni. Amíg a fiai káromkodtak, tudományra nem számíthattak.

Ám ahogy ott diskurálnak erről a vásárban, odaszól nekik egy fekete ruhás asszony, s mikor odafordulnak, látják ám, hogy az a kertszomszédjük.

– Én tudom a megoldást, fiatalemberek! Kell apátok képessége? Akkor adjátok ide azt, ami benneteket most oly népszerűvé tesz – mondta az asszony.

– Ezer teve bolhája költözzön a hónaljába! Mit képzelsz magácska? – rivalltak a fiúk a boszorkára, de végül belátták, hogy a káromkodással felválni nem olyan hasznos képesség, mint az állatokkal suttogni.

– Mindig tudtam, hogy maga egy boszorka – jegyezte meg az öreg tudós, majd fiaira kacsintott, jelezvén: itt az ideje, hogy ettől a rossz szokástól mindkettőjük egykettőre megszabaduljon.

– A keservit neki, hogy pont erről kell lemondani! No, üsse kő! – mondta Jankó.

– Egye fene – tette hozzá Palkó is, majd a boszorka egy csiribú-csiribát mondva a káromkodós nyelvüket fogta, és elvette.

Azóta is boldogan élnek a hercegszántói vidéken.

A gyanus fazék

Hol volt, hol nem volt, ahol a kurta farkú malac túrt, volt egyszer egy kíváncsi fiúcska. Nagyon tetszett neki a pásztorélet, így hát minden reggel kiült Kiskőrös központjában a kakasülőre, és onnan figyelte, ahogy a kondáslegény kihajtotta a disznókat a legelőre városon át.

A fiúcska vágyakozva nézte, ahogy az engedelmes disznók kondába verődnek, és szót fogadnak a ragyás kanásznak.

Igen, igen, a pásztorlegényt a fiúcska már arról is messziről megismerte, hogy akár sütött a nap, akár fújt a szél, az mindig vakaródzott. Amikor a konda a kakasülőhöz a legközelebb ért, a fiúcska mindig döbbenten nézte, mennyi seb, mennyi kelés van a kanász bőrén.

Egyszer, amikor kora reggel már ott ült a fiúcska a kakasülőn, nagy zsvajra lett figyelmes, még mielőtt a kanász megérkezett a malacokkal. Asszonyok álltak a Rákóczi–Munkácsy–Jókai utca kereszteződésében. Ahogy közelebb ment a fiúcska, látta ám, hogy egy csorbult, ronda, ázott gabonával teli agyagfazekat állnak körbe, és úgy tereferélnek.

Kicsit még közelebb lopta magát, és hallotta: azon tanakodnak az asszonyok, ugyan mi lehet az.

– Ne menj hozzá közelebb, isten tudja, mi ez! – mondta az egyik.

– Szerintem is rontást hozhat szegény fejünkre, jobb, ha nem érintjük meg – így egy másik.

– Nem babona, hanem gabona ez – viccelődött egy további.

Ám ekkor, a hátsó sorból megszólalt egy főfödős, ráncos öreg-asszony.

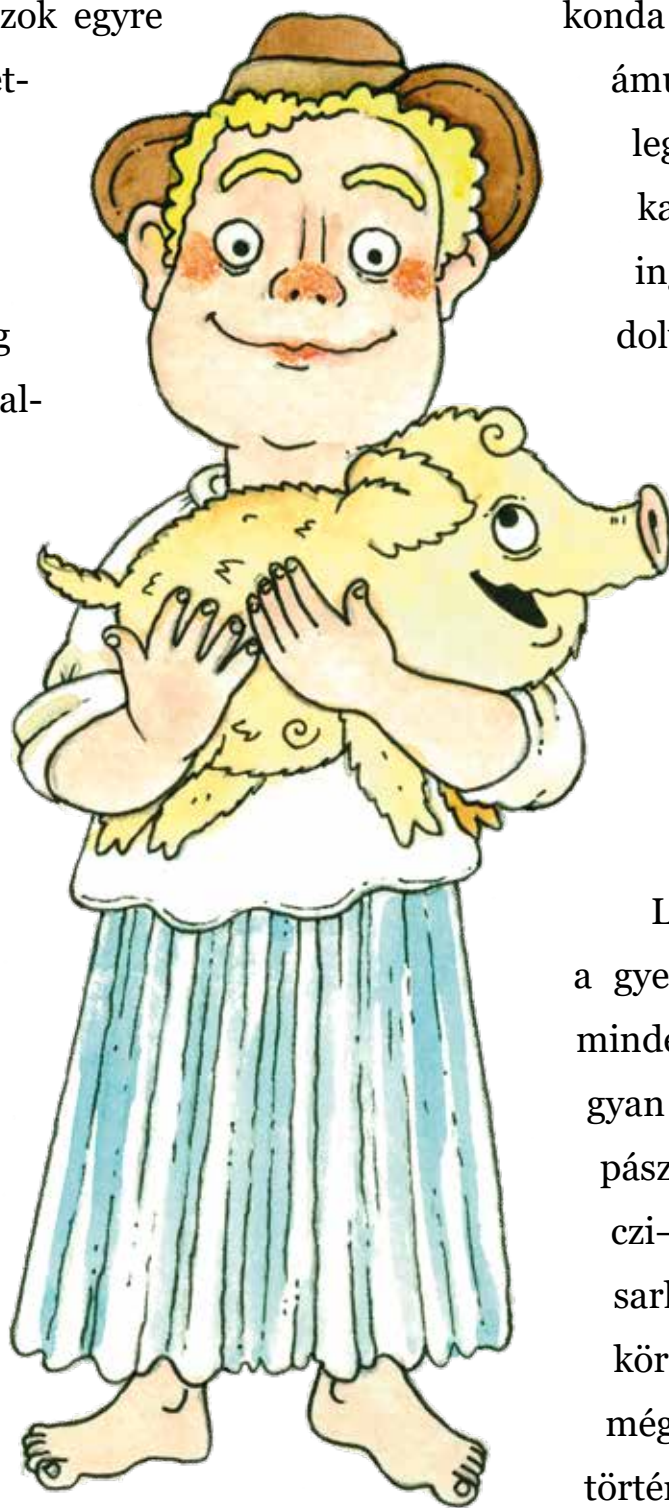
– Vigyázzanak csak vele! Rántás való bele, de rontás van benne. Nyavalyás betegségek hordozója lehet. Valahol vidéken hallottam egyszer régen, hogy az tesz ki ilyen edényt közszemlére, aki valamely förtelmes betegségét akarja így át-ruházni – mondta, majd sarkon fordult, és otthagyta a kötényük alá rejtett kézzel bámészkodó, pletykáló asszonyokat.

Biztos, ami biztos, egyik sem ment közelebb, és nem is értek az edényhez, nehogy valóban valami betegséget átvegyenek valakitől.

Sutyorogtak tovább, s már majdnem szétszéledtek körülle, amikor látják ám a bolond Jóskát füttyörészve biciklivel. Úgy teker a pedált, hogy a drótszamar majd' szétesett alatta.

Amikor a Jóska észrevette a sok asszony-ságot, úgy döntött, még vadabban és pecesebben teker, hátha valamelyiknek megtetszene, de azok egyre csak nevettek és nevettek. Olyannyira, hogy még az agyagedényről is megfélekeztek, amely az imént még mindennél jobban foglalkoztatta őket. A Jóska meg csak tekert és tekert, s mire szólt volna neki valaki, bizony, már késő volt. A földön lévő fazekat nem vette észre, és mire észbe kapott – abba a kevesbe, ami volt néki –, ím nekiment, és elesett a biciklivel. Alig bírt felkelni, úgy beverte az agyagedénybe a csontjait. Elszégyellték magukat hirtelen az

asszonyok, és mire a Jóska feltápáskodott, a legtöbbje már túl volt hetedhét határon. Csak a kíváncsi fiúcska ült még mindig a kakasülön. Látta, hogy a bolond Jóska feltápáskodik – azonmód itt is, ott is kaparózza –, úgy-ahogy összeszedi magát, majd továbbáll.

A történetektől izgatott fiúcskát a konda hangja ébresztette fel ámulatából. Jött a pásztorlegény, hajtotta a disznókat bő gatyában, lezseringben, népdalokat dúdolva. Nézi a fiúcska, hogy mi a furcsa, mi a furcsa rajta, s hirtelen ráeszmélt, hogy a kondásfiún sehol egy pír, egy duzzanat; eltűnt róla az előző nap még az egész testét elborító ragya. Leugrott a kakasülőről a gyerek, hazáig rohant, és mindenkinek elmesélte, hogyan gyógyult meg kedvenc pásztorlegénye. Ha a Rákóczi–Munkácsy–Jókai utca sarkán jártok, nézzetek jól körül, hiszen lehet, hogy még most is ott ül, és ezt a történetet regéli éjt nappallá téve mindenkinek.

Búcsú a bicskáktól

Éldegélt egyszer egy ember, ha jól emlékszem, talán valahol Homokmégyen. Volt annak az embernek két szép lánya. Az egyiket úgy hívták, Eszter, a másikat meg úgy, hogy Rozina.

Jóraivaló leány volt mindkettő; ott segítettek szüleiknek, ahol csak tudtak. Nem volt ez másképp akkor sem, amikor a Sárlos Boldogasszony-napi búcsúra készülődtek.

– Esztike, ezt tegyed ide! Rozina, azt húzzad oda! Esztike, add apádnak a meszelőt! Rozina, most ne ábrándozz, inkább locsold fel a padlót! – hallgatta álló nap a két lány anyja és apja izgatott készülődését, sürgölődését-forgolódását. Nem volt az persze hiábavaló! Minden évben nagyon felkészültek a Fogd meg! búcsúra, ahogy azt a falusi nép hívta. A felnőttek között az a hír járta ugyanis, hogy a búcsú igen-igen alkalmas a legényfogásra.

Elérkezett a várva várt vasárnap, már kora reggel jöttek a vendégek, rokonok,

barátok, szomszédok. Volt dínomdánom kilencféle fogással, hallal, vaddal, zserbóval és hamuban sült pogácsával. Délelőtt mindahányan misére mentek, hogy lelki kincsekkel is feltöltődjenek, majd hazabalagtak, és nagy beszélgetések közepette kényelmesen megebédeltek.

A vidám falatozás után összeszedelődtek, és úgy, ahogy voltak – családostól, csapatostól – besétáltak a templom környékére, ahol vásári árusok és mutatványosok szórakoztatták a nagyérdeműt. Közben kocsikkal érkeztek a szállásokról a lányok és a legények,

hogy időben

ott legyenek az esti zenés-táncos mulatságon.

Persze délután sem unatkoztak. A kocsmá udvarán félkörbe álltak a lányok, derekuknál fogva összekapaszkodtak, és zene nélkül is csak daloltak és daloltak meg körbe-körbe táncoltak.

A legények egy teljes órán át kisebb csapatokba verődve nézték őket.

Ilyen bevezetés után harsant fel a zeneszó, s onnantól a lányok csak akkor mehettek táncolni, ha a legények szólították őket.

Először a helybéli legényeknek illet társat választaniuk a tánchoz, de a hillyei Palkó nem bírt magával: térült-fordult, csak csapta a szelet Rozinának. Mire a homokméggyi Jankó észbe kapott, szíve választottja, bizony, már mással táncolt.

Tánc közben Palkó gőgösen ki-kinevetett a hoppon maradt Jankóra, aki ezen olyannyira felbosszantotta magát, hogy amikor véget ért az első tánc, azon nyomban Palkó közelébe somfordált, s csak úgy melleleg csizmája sarkantyújával egy erőteljeset rúgott Palkó bokájába.

Palkónak se kellett több! Felgyúrte az ingujját, s már épp grabancon akarta ragadni Jankót, amikor annak zsebéből előkerült egy bicska. Nem volt ő ijedős legény, de azért nem szívesen vette elő a kést, amivel békésebb napokon a paprikaföldön szalonnakatonákat kockázott.

Jankó fenyegetőzni kezdett. Na, Palkó, kellett ez neked? No, mondd meg, kit is illet az első tánc a búcsúban? – pöf-feszkedett Jankó.

Palkó persze tudta jól, hogyne tudta volna, mi a probléma valódi forrása. Naná, hogy Jankó igen nagyon szerelmes a Rozinába, de amit tett, visszavonni már nem tudta.

Már ő is épp elővette a saját bicskáját, amikor Esztike odaugrott a két legény közébe, és egy almát tartott eléjük.

– Ide figyeljtek! Ebben a faluban nem divat a másikba bökött bicska! Ideteszem a söntésre ezt az almát. Aki tíz méterről elsőre eltalálja, azzal táncol ma a kishúgom, és punktum – tette helyre a tűzrőlpattant leány a legényeket.

Azok pedig a meglepetéstől szóhoz sem jutottak, de végül mindketten szót fogadtak.

Egymás mellé álltak, késüket a magasba emelték, megcélozták az almát, és amikor Esztike elkiáltotta magát, mindketten eldobták a bicskát.

Mindenki tátott szájjal leste, mi lesz ennek a vége. No, persze, az almát végül csak Jankó találta el, így aznap már csak ő táncolhatott Rozinával.

Palkó nem is bánta, hisz közben nagyon megtetszett neki az a másik lányka, a talpraesett és tűzrőlpattant Esztike. Abban a búcsúban már csakis őt forgatta, sőt lehet, hogy még mindig forgatja, ha mindketten el nem szédültek azóta...

A fukar asszony és a koldus

Régen volt ez nagyon, még abban az időben, amikor az ember, ha rosszat álmódott, azt hitte, menten rossz emberré válik, és ha jót álmódott, akkor meg úgy vélte, onnantól minden jobb lesz. Akkoriban sok minden történt az emberekkel; olyan dolgok is megestek, amelyek manapság csak igen ritkán fordulnak elő...

Történt egyszer, valahol a dusnoki vidéken, hogy a kenyérsütő asszony házában megjelent egy koldus. Éppen arrafelé vitte a lába, amikor a frissen sült kenyér illatára összefutott a nyál a szájában. Ahogy megjelent lelki szemei előtt a gyönyörűre kelt, jól átsült, de puha belű kenyér, betért a fukar asszonysághoz, hogy egy kis harapnivalóhoz jusson.

– Jóasszony! Adja ide annak a kenyérnek legalább a gyürkét, amelyiknek az illata már a templom egerét is elérte – kérte a koldus, de az asszony addigra úgy helyezkedett, hogy a kenyeret, mintha az ott sem lenne, nagy szoknyájával eltakarja.

– Adnék én, biz’ isten, de annak már csak az illatát érzi, maga szerencsétlen, elvitték az imént az egészet. Most vettem be az újat, jöjjön vissza holnap, majd félreteszek

abból egy keveset – mondta az asszony, mire a koldus kénytelen-kelletlen eloldalgott.

No hiszen, gondolta magában a fukar asszony, dehogy adom én oda neked a ropogósra sült kenyérvéget úgy, hogy nem dolgoztál és nem fizettél érte.

Azon nyomban ki is eszelte, hogy amikor jön másnap az öreg, elbújik a fateknő alá, és lányával letagadtatja magát.

Másnap már kora reggel a kapuban állt a szegény ember, de amikor bement a házba, a fukar asszonyt sehol sem találta.

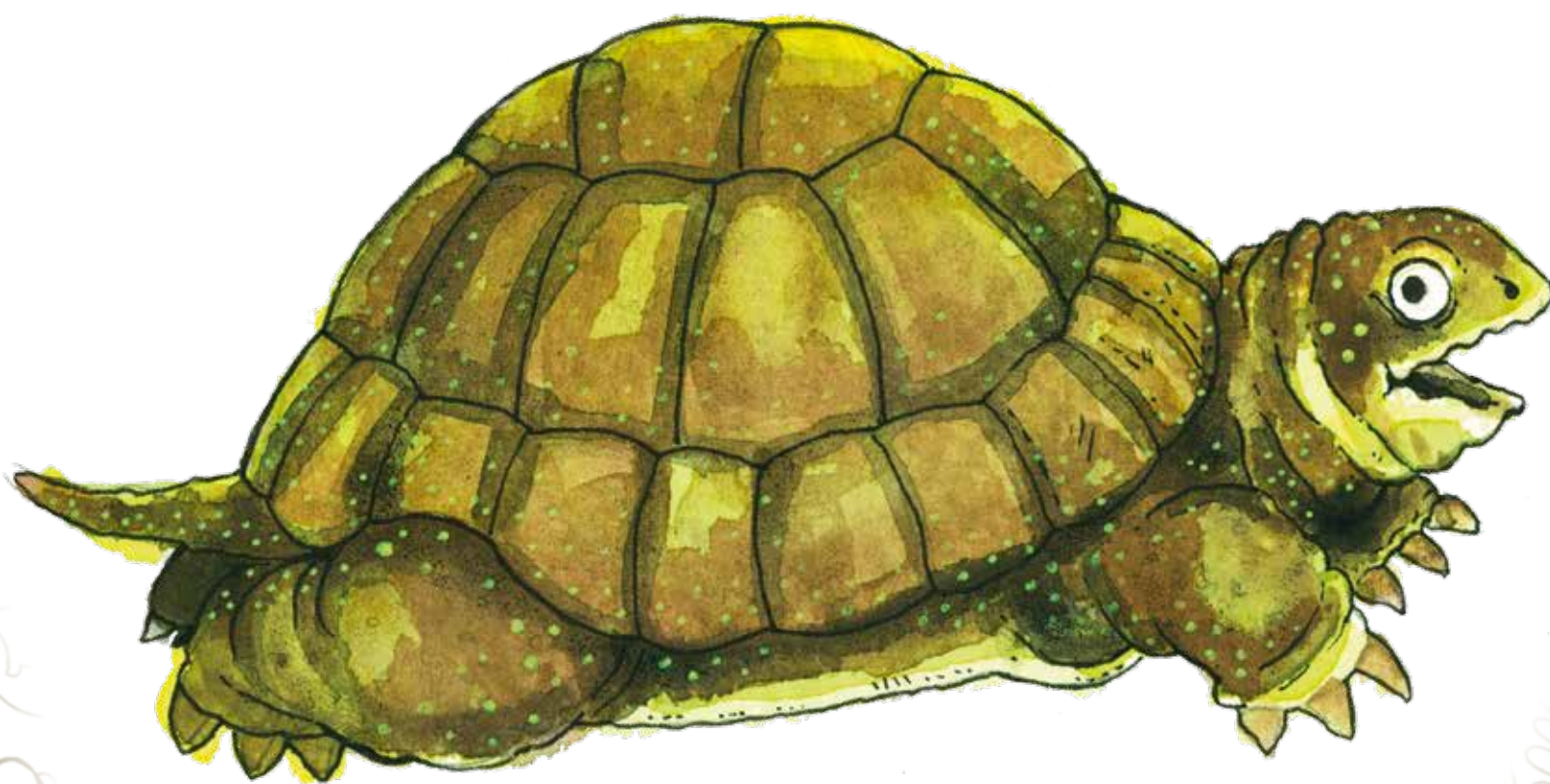
– Jaj, jaj, édes bátyámuram, nincsen itt-hon az édesanyám – szólta szoknyája szélét morzsolgatva a leány, mert nemigen szeretett hazudni senkinek.

– Ó, mily sajnálatos ez! Pedig hát megígérte, hogy ma reggel legalább egy falat kenyérral csillapítja éhes gyomrom napok óta tartó korgását – mondta a koldus. Már épp kifelé fordult a házból, amikor meglátta, mintha a teknő alól kilógna az asszony

ruhájának a széle. Azt a szűkmarkú, fukar mindenit, gondolta, és az asszonyt azon nyomban megátkozta.

– Nem kívánok én most egyebet, mint hogy hordja hátán élete végéig azt, ami most éppen rajta van – mondta, és botjával megkocogtatva a teknő tetejét, távozott a kenyeres háztól. Ahogy az átkot kimondta, halk jajszó hallatszott a dagasztóteknő alól, ám mire lefordították róla, az asszony bizony már teknősbékává változott, és egy életen át csak ide-oda kúszott-mászott.

A dusnokiak közt azóta is az a mondás járja, hogyha a koldus kér, jobb megetetni, mint elkergetni.

A rókalány

Történt egyszer, réges-régen, amikor az állatok még megértették az emberi nyelvet, hogy Sükösd híres vadásza, Potskai Gergely szokásos vadászatára indult vasárnap kora este.

– Édesapám, én is szeretnék magával tartani – állt elé egyetlen gyermeke, a bűbajos Anna, akinek szépséges, vörös fürtjei a derekáig értek.

– Gyönyörű kicsi lányom, bármit megadok néked, csak ezt az egyet ne kérd tőlem – rimánkodott az apa a lányának, aki imádta az állatokat. Anna kedvéért a család galambokat, cicákat, kutyákat, lovakat, de még gyöngytyúkokat is tartott. Sőt, az is előfordult, hogy az apja hazahozott egy sérült nyulat. Ha a leányka a szeretetével és gondoskodásával meggyógyította, megtarthatta azt.

Potskai Gergely az erdőjárás kivételével tényleg mindent megadott egy szem gyermekének. Az erdő állataitól és az erdőt járó vadászoktól azonban

mindennél jobban féltette Annát, így aznap sem engedte, hogy a tizenhárom éves leány vele menjen.

Durcásan vonult vissza szobájába Anna. Az ablakból figyelte, ahogy az édesapja útnak indul az erdőbe a puskával. S ahogy ott állt, arra gondolt, ugyan mi baj lehetne abból, ha az apja után szökne.

Kigondolta, és meg is tette! Várt még egy kicsit, és amikor apja már a látóhatáron túl volt, fogta magát, és utánaeredt.

Pörgős, tulipános szoknyájában ráérősen sétált a kanálisban. Egy sárga szárnyú, fecskefarkú pillangót kergetve szinte észrevétlenül jutott az erdőbe, ahol illatos ibolyát, hosszú szárral százszorszépet meg hófehér tyúkhúrt szedett és rendezett egy csokorba, hogy hazavigye majd szeretett szüleinek.

Dalos madarak röpködtek fölötte, s ágról ágra szállva hallgatták a leányka csicsergő dalait, ahogy ide-oda szökdécselt, amikor észrevett és megsimogatott egy-egy szép mohát, vagy egy sietős sünnel kívánt jó utat.

Mit sem sejtő édesapja időközben megérkezett a vadászterületre, átkelt a Duna-völgyi-csatorna Háromkereszt hídján, és felült a lesre, ahonnét legutóbb azt az óriási vaddisznót lőtte, amelyikből aztán két hétfig nagy dínomdánom közepette ettek.

Az erdő minden neszét vigyázó vadász egyszer csak arra lett figyelmes, hogy balra tőle rezzen az avar, reccsennek az ágak. Megörült, hogy ily hamar eredménye lesz aznapi vadászatának. Felkapta a puskáját, célba vette az irányt, és várt. Amikor két tölgyfa között röpke pillanatra egy vörös farkat vélt megvillanni, célzott, majd lőtt.

– Megvagy, ravasz rókája, megvagy! Belőled, mondjuk, nem lesz vacsora, de legalább már nem lopkodod a tanyáról a gyöngytyúkokat – motyogta a vadász az orra alatt, miközben lemászott a lesről, hogy megkeresse a zsákmányt.

Igen ám, de amikor odaért a két tölgy közé, ahol a vörös rókafarok villant, ijedten dobta el a puskáját: rókát sehol nem látott ugyan, de döbbenetére leánya ruhái, néhány szál virággal díszítve ott heverték a földön.

Ijedten nézett jobbra, nézett balra, kiabálni kezdett: – Anna, Anna! Kislányom, hol vagy? – de válasz sehonnan nem érkezett. A madarak is odébbroppentek inkább, akik addig kitartóan kísérték Annát.

Nem értette a vadász, mi történt. Felalá rohant az erdő ösvényein, s amikor

teljesen rásötétedett, hazament, remélve, hogy csak valami különös tréfa áldozata lett, és Anna, a lánya az igazak álmát alusza faragott ágyában.

Nem így lett. Keserű szomorúsággal szívében szagolgatta a leány párnáját, el-el-sírta magát a vadász.

Aztán mégis felgyúrte a nadrágját.

– Az én lányom nem tűnhet csak így el! Megkeresem, ha addig élek is – szánta el magát, és útnak indult az éjszakába, hogy újra tűvé tegye az erdőt a szépséges, vörös hajú Annáért.

Már pirkadt, a madarak is vadul csiripelni kezdtek, amikor fáradtan ledőlt egy tölgyfa tövébe, és zokogni kezdett.

Odasomfordált hozzá egy róka, és megszólította:

– Te vadász, miért itatod az egereket?

A vadász vigasztalhatatlanul szomorú volt, így hát azon sem lepődött meg, hogy egy ravaszdi szóba elegyedik vele. Röggvest mondani kezdte búját-baját, hogy elvesztette gyönyörűségét, féltett kislányát.

A róka egy ideig a fejét vakargatta, majd hirtelen elfutott valamiért. Vörös, lompos farkát olyan szépnek látta a vadász, mint egyetlen leánya derékig érő vörös haját. A róka kisvártatva egy létrával vágatott vissza, odatámasztotta a tölgyfához, és megparancsolta a vadásznak, hogy mászon fel rajta.

Hímelt-hámolt a vadász, nem értette, mire jó ez, de azért nekilódult, és amikor a létra hetvenhetedik fokára felért, azon kapta magát, hogy már a felhők fölé nyújtogathatja nyakát. Lépett még kettőt, s ahogy ott fent elfordítja jobbra a fejét, látja ám, hogy Anna lánya paradicsomi környezetben, árnyas fák alatt, állatokkal körülvéve kacag. Körötte mókus szalad egy mogyoró után, egy hófehér nyuszi vidáman répát rágszál, őzike hajtja fejét Anna szoknyájára, a róka meg, aki az imént a létrát adta, épp vörös szórét fésülgeti fényesre, hogy Annának még jobban tessen.

Megingott a vadász alatt a létra. Megértette belőle, hogy itt az ideje visszatérnie a földre.

S amint visszaért, azonnal rendelkezett, hogy a kanális partjára egy kápolnát építsenek a lánya emlékére. A falu népe azóta is odajár, ha úgy érzi, engesztelésre van szüksége.

A viharzelidítő

Valamikor régen, van annak már legalább hetvenhét, vagy az is lehet, hogy száztizenhárom éve, hogy a gyermekáldás Kozmáékat végre utolérte. A sükösdí Kozma János és felesége hét évet, hét hónapot, hét hetet és hét napot várt arra, hogy megszülessen Kozma Gyurika.

Volt nagy öröm, amikor kibújt a kis Gyurka, látni akarta a falu apraja-nagyja. Igen ám, de nem hiába váratott magára, fogakkal született, vagyis garabonciásként jött ő a világra. A bába már akkor mondta az édesanyjának, hogy hét éven át úgy vigyázzon a gyermekre, mint a szeme fényére, mert rajta áll, hogy a következő hét évben a sükösdiek esznek, vagy éheznek-e. Az a mendemonda járta ugyanis, hogy minden falunak megvan a saját garabonciása, aki vigyáz arra, hogy a határt el ne verje a jég, és egész évben legyen termés bőségesen.

Kozmáné hitte is, amit hallott, meg nem is. Teltek-múltak a hónapok nyugalomban, békességben, mígnem az egyik délután szinte a semmiből éktelen nagy vihar kerekedett. A kis Gyurka akkor volt éppen egyéves. Elsötétült az ég, dörgött, villámlott, csattogott. Amikor a szél egy fát tövestől akart kicsavarni, a kis Gyurka kiment az udvarra, felugrott az első zivatarfelhőre, s onnan intézkedve a felhőket füttyszóval a másik falu fölé küldte. Ámult-bámult Sükösd népe. Kozmáné is mindenkinek mesélte, milyen különleges, emberfeletti erővel bír az ő elsőszülött gyermeke.

Csak hogy ez aztán megisméltődött a következő, a rá következő meg az arra következő esztendőben is. A negyedik születésnapnál már szinte várták, mikor kezdődik a pusztító vihar, s a gyermek miként vet annak véget.

Teltek-múltak az évek,
és ím eljött az a bizonyos
hetedik születésnap. Kezdt
megnyugodni a Kozma család,
hogy tán mégsem rabolja el
senki Gyurkát. Már épp megterítet-
tek az ünnepi ebédhez, amikor ismét
leszakadt az ég. Akkora eső zúdult le
belőle, hogy a küszöbön, az ajtón
meg az ablakon is folyt befelé
a víz. Gyurka már épp in-
dult, hogy intézkedjen,
amikor az ajtóban
egy rongyos táltos
jelent meg könyv-
vel a kezében, és
a gyerek fogát
követelte.

Dulakodni kezdtek: zengett az ég, feszültek az izmok, gyúlt a verejték. Gyurka védte magát, ahogy tudta, a táltos meg – mit szépítsük itten? – azon igyekezett, hogy kiüsse a gyerek fogát, ezzel megszüntesse emberfeletti tudományát.

Ahogy ezek ott bent verekedtek, kint egyre erősebb lett a vihar. Az elfeketedett ég alatt a zuhatag áztatott, vert mindent, a szél kezdte megbontani a házak tetejét, és tövestől kicsavarta, majd az útra hajította a fákat.

Kozmáné nem bírta tovább! Amikor a jég verni kezdte a ház oldalát, kirohant a kamrába tejért és tojásért, és bármilyen bolondságnak tűnt is, azt a fiával a földön verekedő-hempergő táltos elé dugta. Láss csodát, erre azonnal abbahagyták egymás csépelését. S ahogy a táltos az asztalhoz ült, a vihar is csendesedni látszott.

Megitta a táltos a tejet, megette a táltos a tojást, majd fogta magát, és odébbállt.

Így mentette meg Kozmáné és gyermeke, a Gyurika a sükösdi embereket a hét szűk esztendőtlől.

A nagyszakallú

Már a tél elején nagy hó volt akkorig, amikor az alábbi eset december hatodika táján megtörtént.

A pincesoráról híres faluban, Hajóson, a Hodován család legkisebb fia napok óta vigasztalhatatlanul sírt. Még éjszaka is patakzottak a könnyei, semmivel sem tudták szomorúságának elejét venni. Ringatták, csitítgatták, kérdezték, de a gyerek, aki addig már beszélt valamicskét, napok óta nem forgatta a nyelvét.

– Beteg tán ez az áldott jó gyerek? – kíváncsiskodtak egy idő után a szomszédok is, bántotta a fülüket ugyanis, hogy a gyerek keserves hangja egyfolytában hallatszik az utcában.

– Nem tudjuk, mi lelte, lehet, hogy megverte az ördög – mentegetőzött az anyja, miközben csitította, de a kisfiú nem hagyta abba a rívást.

Nézték a gyermeket jobbról, nézték a gyermeket balról, előlről és hátulról, de sehol nem találtak rajta egy-egy ütlegelésre utaló kék-zöld foltot, sehol egy kutyaharapásnyomot.

Tanácsatlan és kétségbeesett volt az

egész család, amikor az anyjának eszébe jutott, van a faluban egy javasasszony. Elvitték hát hozzá a síró gyermeket.

A javasasszony lefektette, kezére és lábára csacsiszőrös, lónyálas mókusfület tett, sőt szárított egérlábat is lógatott elé, de a gyerek bizony ugyanúgy rítt, ahogy előtte.

– Ó, asszonyság, ez a nyavalya nem gyógyítható holmi füvekkel. Valaki megijesztette a gyermekét. Addig fog ordítani, amíg ki nem derítjük, hogy ki vagy mi tette.

Javaslom, öntsünk ólmot fölötte, derítsük ki úgy, ki riasztotta meg ennyire – nézett a dolgok elibe a javasasszony, s mire az anya válaszolhatott volna, már indult is a kútra a kezeletlen és szótalan vízért.

Onnan visszatérve a kályha tűzénél egy kanálban ólmot melegített, lavórt emelt a gyerek feje fölé a tisztított vízzel, majd a megolvadt ólmot a kanálból a lavórba öntötte, hogy az a hideg víztől ijedtében új alakot öltson fel.

– Ijesztgető, ki utamba állsz, varázslatom hasson reád! – így kezdődött a ráolvasás, s mire az utolsó mondat is véget ért, mit ad isten, az ólom a vízben egy szakállas öregember fejét formázta.

Nézte az anya, nézte a javasasszony, nézte újra az anya, de a szakállas embert csak nem ismerték fel.

Így aztán, biztos, ami biztos, kortyonként megittatták a gyerekekkel az ólmos vizet. Az utolsó korty előtt a gyerek még hármat hüppögött, lenyelte a vizet, mosolyogva az anyjára nézett, és – láss csodát! – megszólalt. Elmondta, hogy amíg anyjáék a fonóba' voltak, náluk járt a Mikulás, s annak krampuszai ijesztették meg.

A gyerek az ólomból lett krampuszfejet hét álló napig viselte a nyakában. És attól fogva már sohasem ijedt meg a Mikulás segédeitől, a krampuszoktól.

A megpatkolt boszorka

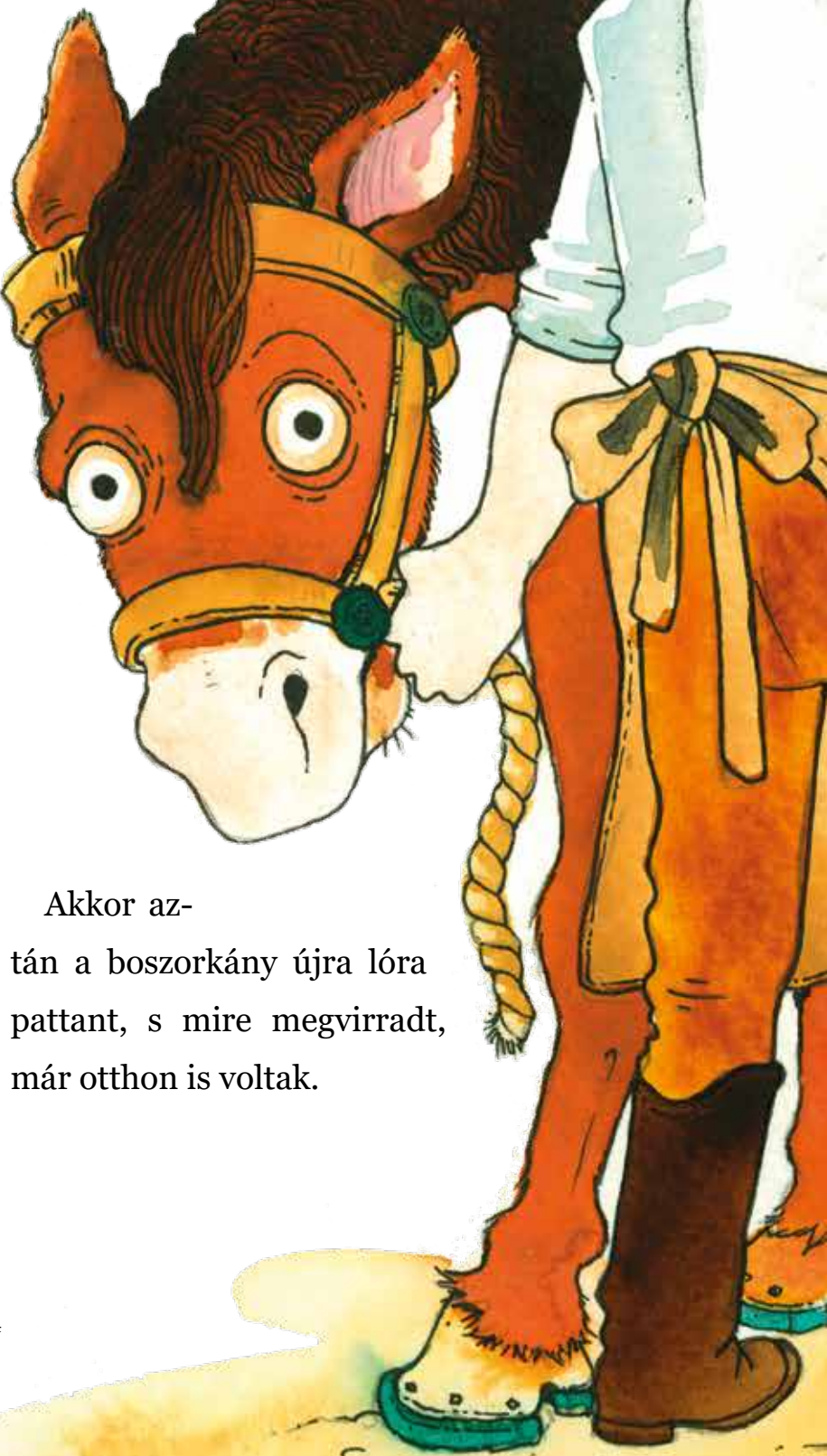
Volt egyszer egy kovács, aki a feleségével és két hozzá szegődött kovácslegénnyel élt és dolgozott rémi műhelyében. A két legény kedvelte, segítette egymást. Esténként még kártyáztak is olykor, mielőtt a műhelyben álmra hajtották fejüket az elhasználódott nyoszolyán.

Egyszer csak a kovács arra lett figyelmes, hogy az egyik legény napról napra egyre keskenyebb és egyre figyelmetlenebb. Arra gondolt, tán szerelmes az inasa. Megbízta hát a másikat, hogy figyelje emezt. Ám mivel a másik legény nem szeretett leselkedni, találgatni, fogta magát és megkérdezte a társát, mondja már meg, ugyan mi lelte, amitől olyan holtfáradt álló nap, mint akit egész éjjel kergettek.

– Jaj, majd megtudnád, ha a helyemen feküdnél, mondta erre a legény.

– Ha csak ennyi a baj, cseréljünk helyet, majd én idefekszem a helyedre, te meg menj, feküdj az enyémre – javasolta a cimborá. Helyet cseréltek, este szépen elaludtak mindketten. Igen ám, de éjfél körül nyikordult a műhelyajtó, s mire a jólelkű inaslegény észbe kapott volna, egy kantár repült a nyakába, s menten lóvá változott. A hátára felpattant egy boszorka, és röptek egészen a budapesti Gellért-hegyig, a boszorkányok találkozójára.

Ott kikötötte egy fához a lóvá varázsolt legényt, és a boszorkány máris a kastély nagytermében termett, hogy ott órákon át tivornyázzon a többi boszorkánnyal. Ettek, ittak, jót mulattak, s hajnalra a táncban alaposan elfáradtak.

Akkor aztán a boszorkány újra lóra pattant, s mire megvirradt, már otthon is voltak.

Elcsigázottan ébredt a hosszú éjszaka után ez az inaslegény is, s társával ott azon nyomban eldöntötték, hogy bizony kiderítik, vajon mi történik. A következő éjszaka egy szemhunyasnyit sem aludtak. Sőt, nem is voltak az ágyukban. Az ajtó mellé húzódtak, s ott várakoztak. Éjfélkor, annak rendje-módja szerint nyikordult az ajtó, s belépett rajta valaki. Nem lehetett a sötétben látni, ki az. A soványabbik inaslegény, amint lehetett, a hivatlan vendégre vetette a kantárt, s az menten lóvá változott, de a legények nem akartak vele messzire menni, csak a műhelyig. Ott aztán gyertyát gyújtottak, majd büntetésből, amiért úgy elbánt velük, megpatkolták a lónak mind a négy lábát. Dolguk végeztével a gyertyát elfújták, a lovat meg kikötötték egy fához az udvaron. Visszafeküdtek aludni, húzták is a lóbórt hajnalig.

Reggel felkeltek, s ahogy kimentek az udvarra, meglepődtek, hogy a lónak se híre, se hamva. Az állat ledörzsölte a kötőféket, és elnyargalt az udvarból.

Elégedetten kalapácsolt a két inas aznap. Munka közben arra is sort kerítettek, hogy töviről hegyire elmeséeljék a történeteket a kovácsmesternek. Épp annak a végére értek, amikor a műhelyajtóban megjelent a kovács felesége a reggelivel. De ahogy elvették tőle a kenyeret meg a szalonnát, látják ám, hogy az asszony rémrosszul van. Mindkét lábára sántikál, a kezét egy nagy kendővel takarta le, mint akit megtámadott valami fertelmes nyavalya.

Összenéztek a kovácslegények, tán kacsintottak is egymásra egyet. Egyikük elvette az asszonytól reggelit, a másikuk gyorsan lerántotta a kendőt a kezéről.

– Ide nézzen, mester uram, ez az asszony volt az, akit az éjjel megpatkoltunk, mint lovat! – kiáltották a legények.

A kovácsmester majd' elájult, amikor megértette, hogy az ő kedves felesége, bizony, boszorkány, aki ahogy a legényeket, úgy őt is rendre lóvá tette, amikor nem mellette töltötte az éjszakát.

Ígérem, jó leszek!

Egyszer volt, hol nem volt, valahol a messzeségben, a déli országszélen, volt egyszer egy koromsötét falu. A koromsötét faluban volt egy koromsötét ház. A koromsötét házban volt egy koromsötét szoba. Ott élt, éldegélt egy vak kislány, aki mivel nem látott, koromsötétnek hitte az egész világot.

Sajnálta apja, anyja, hogy a kislány nem látja, mennyi szépség van a világban.

Amikor a kislány éjjel felébredt, kinyitotta a szemét ugyan, de akármerre fordította is a fejét, nem tudta, hogy alhat-e még, vagy már reggel van, mert nem látta, hogy az eget a Hold vagy a Nap uralja.

Amikor játszani szeretett volna a cicával, tapogatott-tapogatott, de a cirmost legtöbbször nem találta.

A szülők vitték jobbra, vitték balra, orvoshoz, javasasszonyhoz, füvesemberhez, de egyik sem tudott segíteni rajta.

Egyik este a kislányra az öreganyja vigyázott, aki a konyhában tett-vett, és meghallotta, ahogy a kislány az esti imájában a koromsötét szobában azt kívánja, bárcsak legalább egy

pillanatra láthatná, ki az anyja, s ki az apja.

Összeszorult az öregasszony szíve, és bár nem nagyon hitt a mendemondafélékben, másnap reggel mégis fogott egy tarisznyát, tett bele hamuban sült pogácsát, és a kislánnyal útnak indult a hercegszántói Vodica-Máriakerthez. A faluban azt hallotta ugyanis, hogy aki ahhoz a tizenegy méter magas Szűzanyához ellátogat, elmúlik minden baja.

Meg is érkeztek rendben, s ott letelepedtek közvetlenül az óriási szobor tövébe. A kislány hallgatta az embereket, ahogy jönnek, mennek, s mindenféle nyavalyáikkal a Szűzanyához esedeznek.

Darab ideig hallgatta ezeket, majd gondolt egyet, öreganyját megkérte, hogy fordítsa a Szűzanyával szembe, és kezében egy szál virággal hangosan kimondta szíve vágyát. – Kedves Szűzanya! Ígérem, jó leszek, csak a szüleimet egyszer mutasd meg nekem.

Mindenki elsírta magát, aki ott állt. Még a kislány öreganyja is. Szívgöngyö mondott még egy gyors imát ő is, majd kézen fogta a kislányt, és gyalogszerrel hazaindultak.

Ahogy mentek, a beszélgetésben annyira elmerültek, a kislány öreganyja nem vette észre, hogy egy akácfa ága behajolt a kislány elébe. De mire odanyúlt volna, hogy segítsen, a kislány elhajolt előle.

Furcsállotta az asszony, hogy most ez végtére, hogy is volt, de nem szólt. Mentek tovább, de akkor megint a kislány elé hajolt egy ág. Azt viszont már szándékosan nem hajtotta el az öreganyja kislány elől. Kíváncsi volt arra, hogy az előbbit csak bebeszélte magának, vagy a lányka valamicskét mégis láthat.

A kislány ismét elhajolt az ág elől, és akkor már magától elmondta: árnyakat kezdett látni, mióta eljöttek a Szűzanyától.

Ámult az öregasszony, hitte is, meg nem is, amit a kislány állított. Biztos, ami biztos, a következő héten és újra meg újra elvitte a hercegszántói határba, hogy imádságát személyesen elmondhassa a Szűzanyának.

Meglepetésére már a harmadik este nyiladozni kezdett a kislány szeme világa, s a hetedik látogatás végén már maga mutatta meg a hazavezető utat.

Alig merte elhinni az öregasszony, hogy a Szűzanya meggyógyította a vak kislányt.

Gondolta, tesz egy próbát, hogy valójában visszanyerte-e a látását a kislány.

– Drága lányka, ott van az a sok-sok virág a Szűzanya lábánál. Hozzá nekem, kérlek, egy kéket, hadd lám, tényleg nem csak nézed, hanem látod is.

Boldogan hajolt le a kislány, mert bizony, tényleg látta, mi van a Szűzanya lábánál.

Kiválasztott, majd odavitt az öreganyjának egy ibolyát. Azóta is mindenki a Szűzanya csodájára jár.

Megállj, Gölődin, megjáród!

Történt egyszer réges-régen, amikor az állatok még megértették az emberi nyelvet, hogy egy szentkirályi család tehenészetében napra nap nem adott tejet reggelente az egyik tehén.

Nem értette a gazda, Gölődin Ignác, mi a csuda lelhette Riskát, hisz esténként rendszeren csurig lettek a kék és piros zománcos tejeskannák, reggel viszont magyarázkodhatott jobbra-balra a vevőknek, hogy miért nincs langyos tejeske.

Vizsgálta Gölődin Riska tőgyeit, áthívta még a szomszédot is, de ezek ketten együtt sem jöttek rá, mi történhetik. Igencsak fájt emiatt Gölődin feje, meg amiatt is, hogy pár hónapos, rosszalvó kisgyermeke éjt nappallá téve sírt, nem hagyva aludni a családot.

Gyanakodni kezdett a gazda, hogy a tejet tán lopja valaki. Meredt szemmel leste este az istállót a ház sarkáról, várta, hogy esetleg a szolgálólány vagy a juhászlegény lopakodik be fejni éjnek évadján a tehénhez, de senki. Se ki, se be.

Már épp fordult volna be a házba, amikor a sötétben az istállóablakban egy égő szempár megcsillant. Így keveredett rögvest gyanúba a bársonytalpú, tejfölös bajuszú Csiriz, a macska. No, nem kellett

több Gölődinneknél. Beosont hát az istállóba a macska után. Az meg persze épp a Riska tőgyét szopta.

– Te tejtolvaj, te! – ordította, miközben kirántott gatyamadzagjával az ajtót bekötötte, és nagyot csapott a vasvillával az itatóra. – Te oroszlántüszentés, te! Agyoncsaplak, ha megfoglak – ígerte a macskának, majd kergetni kezdte. Persze a koromsötétben újra és újra szem elől veszítette. Mérgében még a vasvillát is utánavetette.

Csiriz, a kandúr ekkor megállott Gölődin feje fölött a gerendán, arról a gazda szemébe rúgta a port, és azt mondta: – Elmegyek, Gölődin Ignác, elmegyek, de te azt biz' megemlegeted! – ezzel a rafinált macska, köd előtte, köd utána, az istállóablakon át lelépett a szentkirályi éjszakába.

Mint aki jól végezte dolgát, Gölődin Ignác lefeküdt aludni. Igen ám, de a macska nem nyugodott! Még aznap éjjel besettenkedett Gölődinékhez, ahol a kisbaba pár perce épp mély álomba zuhant, Gölődin és Gölődinné meg úgy, ahogy volt, a gyerekágy mellett elaludt. Csiriz azt tervezte, szőrös kis fenekével ráül a gyerekre, és jól felébreszti, hogy bosszúságot okozzon ezzel Gölődinnek. De ahogy a gyerek ágyához lépett, különös szag csapta meg az orrát.

Tehéntej! Ez finom tehéntej! Ez nem lehet igaz! Hát mit csináljak én most ezzel a tejillatú gyerekekkel?! Miau, miau, nyávogott magában a macska. Végül megsajnálta a gyereket, és mégsem ébresztette fel, tekintve, hogy ő is ugyanazt a Riska-tejet szerette.

De nem nyugodott, mert Gölődin mindenképpen meg akarta leckéztetni, így hát mást eszelt ki a megbüntetésére.

Másnap reggel gyereksírásra ébredt a Gölődin család. Rosszat álmodhatott a gyerekek, mert éktelen ordítására még az apja

is felébredt. Futott az asszony az ágyhoz, felvette, de a gyerek csak nem nyugodott meg. Mondja Gölődin az asszonynak, hogy adja csak neki oda, majd ő elcsendesíti. De ahogy kikászálódott az ágyból, és lelépett a földre, majdnem felborult. Hát a csuda tudja, hogy történt, de egyik napról a másikra a bal lába rövidebb lett, mint a jobb.

Gölődin, bizony, máig sántít. De megtanulta a leckét. A macskáknak minden este tesz ki friss tejet a fejéből, hogy több átok már ne szálljon rá és a családjára.

A nyavalyaúzó tó

Történt egyszer, réges-régen, idestova kétszáz éve, amikor még Kolmann István volt Kiskunhalas nagyvendéglőse, hogy nagysága érkezett tizenéves, csúzos beteg fiúgyermekével Bécsből a sóstói fürdőbe. Halastól már száz meg száz kilométerre is hírül vették, hogy ebben a vízben, bizony, gyógyulni lehet.

A vasútállomásról lóvontatású busz vitte a városszéli fürdőhöz a vendégeket. A szélrózsa minden irányából, Jankovácról és Londonból éppúgy érkeztek gyógyulni vágyók, mint Buda elegáns utcáiból. A vendéglős koszttal, kvártéllyal fogadta őket, de a csúzos gyermeknek sem a hely, sem a vacsora nem tetszett. Anyjának egyfolytában azt duruzsolta, hogy ő ebbe a ronda, zavarosszőke, iszapos vízbe biz' isten nem megy be, hagyja őt az anyja ezzel ennyibe.

Teltek-múltak a napok, jöttek-mentek a vendégek. A fiú már járni is alig tudott, de hajthatatlan maradt. Még a vegytiszta szénsavas kádfürdőt sem volt hajlandó kipróbálni, nemhogy megmártózni a tó vizében.

A nagysága már azzal is megfenyegette, hogy azonnal visszamennek Bécsbe, és beteszi egy fiúnevelő intézetbe. De sem ez, sem az nem hatott a beteg gyerekre, hogy már járni sem tudott, csak az ágyat nyomta éjt nappallá téve.

Éjszakánként szemhunyaszt nem aludt, olyannyira rázta a hideg, és a kínzó fájdalom járt-kelt begyulladt ízületeiben. Ráadásul a gondolatai sem hagyták nyugodni. Évek óta

tartó betegsége járt a fejében, meg az, mi mindent megpróbáltak, hogy ez a csúzos nyavalya megszűnjék, végül mégsem volt értelme semminemű kencének, növénynek, varázslói tevékenységnek. Még az a bécsi javasasszony is eszébe jutott, aki nemrég valódi sósborszeszfürdőbe ültette, és közben arról fecsegett, hogy ezt a betegséget bizonyosan az ördög tette őbele. Hajnal lett, mire elragadta az álom, de az sem hagyta nyugodtan pihenni. Álmába is beszivárgott a fürdővíz. Egy fehér köpenyes orvosféle férfi azt sorolta neki feszülten, hogy a sóstói fürdő vize jó szívpanaszokra, idegbántalmakra meg tüdőproblémákra. Egyik iskolatársa egy stégről ugrott épp a tóba, és csúfondárosan azt kiabálta neki, hogy csúzos mimóza.

Már szakadt róla a víz, de a látomás nem hagyta nyugodni. Azt is álmodta, hogy a vendéglős meg a kocsis ágyastól beviszi a Sóstóba.

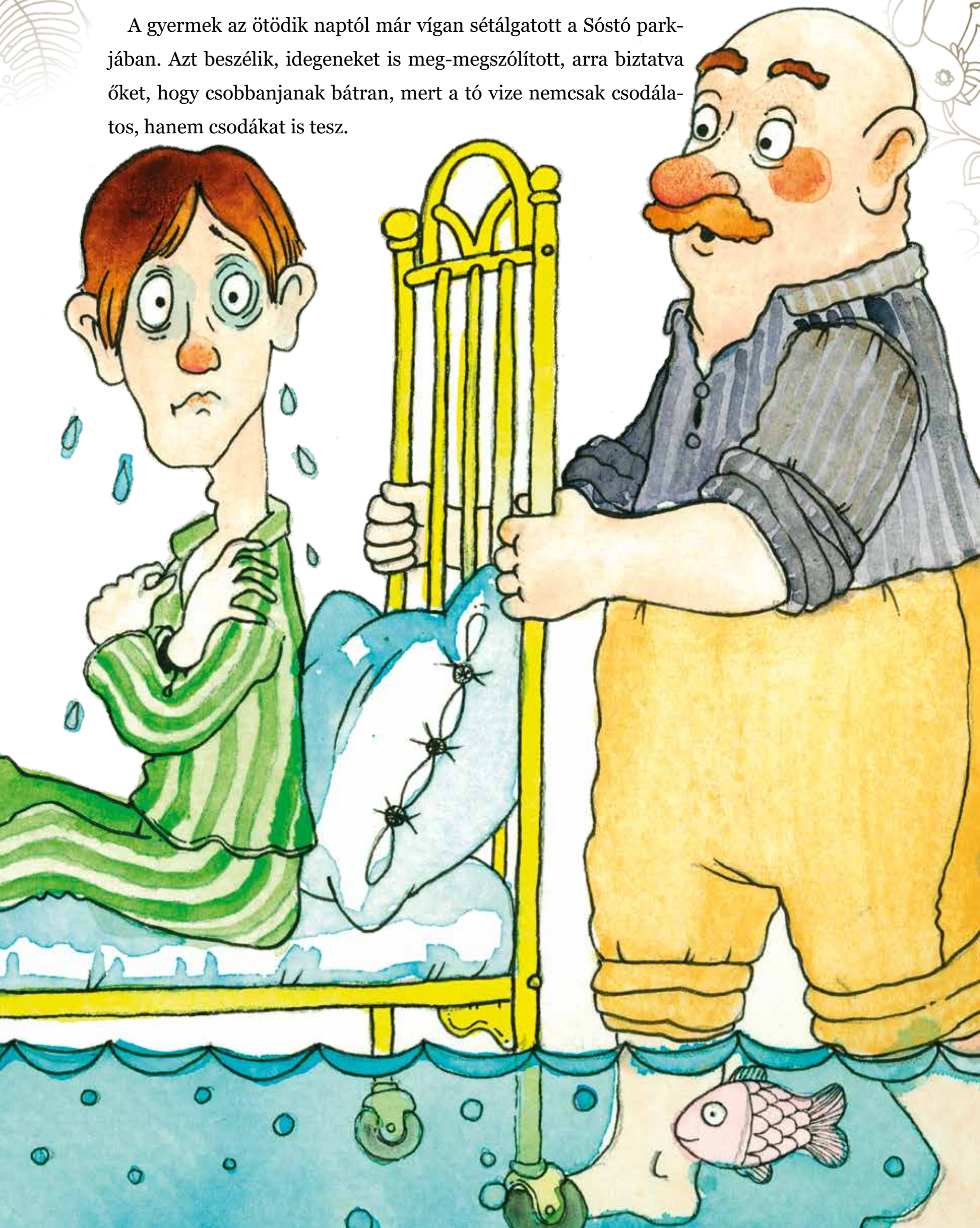
Igen ám, de az álma és a valóság itt, bizony, összeért! Anyja megbízott segédei már a tó közepén jártak vele, s amint kinyitotta a szemét, úgy, ahogy volt, ruhástól, ágyastól belemártották a vízbe.

Kiabált volna a fiú, ha tud, de egy pillanatra még az orra hegye is a víz alá került. Mire ágyastól kiemelték a tóból, a víz a bőrét veresre festette, a teste pedig egyre könnyebb és könnyebb lett.

Nem tiltakozott hát tovább. Hagyta, hogy innentől négy napon át, egy-egy órán keresztül a vízbe mártogassák. A gyulladás lassanként megszűnt az ízületeiben a negyedik napra.

Ámultak a vendégek, sőt még a vendéglős is. Ha nem a saját szemükkel látják a történeteket, talán el sem hiszik.

A gyermek az ötödik naptól már vígan sétálgatott a Sóstó parkjában. Azt beszélik, idegeneket is meg-megszólított, arra biztatva őket, hogy csobbanjanak bátran, mert a tó vize nemcsak csodálatos, hanem csodákat is tesz.

A csengettyűs ponty

Mindez igen régen történt. Annyi idő eltelt azóta, hogy ahol folyó zúgott, most hegyek magaslanak, ahol kövek heverték, a helyükön most erdő susog.

Bizony, bizony, a Korsósica tó helyén is csak néhány odvas fűzfa árulkodik arról, hogy ott valaha víz volt.

Élt akkoriban a vidéken két kakaskodó falusi férfiember: Hodován Istók és Szotyka Marci. Istók felvágós bátyai volt, Marci meg dölyfös dusnoki.

Ebből aztán lépten-nyomon rátótiáda alakult ki.

– Ti bátyaiak még a templomra is házszámot tesztek, ni! – gúnyolta Marci a bátyai népet a dusnoki piacon Istók füle hallatára. Ez csak olaj volt a tűzre, ami végső soron jól is jött volna a közelgő Kisasszony-napi búcsúra, mondjuk, a halsütéshez.

– Majd megmutatom én neked, te falucsúfoló, hogy hol a helyed!

Akkora halat sütök a búcsúban, hogy Dusnokról is mindahányan a csodájára jártok, dicsekedett Istók azzal, amiye még nem is volt.

Ahogy Bátyára hazafelé rótt a mérföldeket, egész úton azon gondolkodott, mitévő legyen. Életében eddig akárhányszor horgászott, tenyérnyi keszegnél nagyobb sohasem fogott. Ahogy ment, mendegélt, egyszer csak nagyszerű ötlete támadt, amittől szédületbüszke lett magára.

Bemegyek a kalocsai piacra, gondolta, veszek ott a Gyurkától egy negyvenkilós pontyot. Ha a hátam belegörbül

is, hazavonszoló. S abból olyan búcsúmulatságot csinállok, hogy azok a falusi népek onnantól nem merik csúfolni a miénket.

Úgy is tett. Megvette a halat, és hazavitte. Igen ám, de ahogy letette a zsákot, és a zsáknyi vízben ficánkolva fuldadozó ezüstpontyot, rájött, hogy még hét kerek nap van hátra a búcsúig, ameddig a halat valahogy életben kell tartania.

Van itt víz a közelben, morfondírozott, hisz az utca végén ott a Korsósica-fok.

Elégedett volt Istók, jól kitalálta, beteszi a halat a búcsúig a Korsósicába. Ám amint ezt elgondolta, végigszaladt gerincén az aggodalom: jó'van, beleteszi a halat a Korsósicába, de hogyan találja meg utána?

Leült a lócára, hogy ott nyugton kigondolhasson erre valamit. S amint ott ült, halk kolompolás közepette megjött a vályúhoz Riska, a tehén, hogy szomját csillapítsa. Felugrott erre Istók. – Megvan, megvan, csöngőt kötök a hal nyakába, s akkor meglesz az ártatlanja!

Úgy is lett. A negyvenkilós síkos testű pikkelyest nyakában egy csengővel a vízbe dobta. Ahogy kicsúszott Istók kezei közül, a ponty lebukott a Korsósicába. Ím eljött a búcsú napja. Addig nem is nézett Istók az uszonyosra, ám akkor lement a vízpartra. Vitte a hálóját, hogyha meghallja a csengőszót, azonnal kifogja a halat, de akárhogy fülelt is, nem hallotta, merre lubickol az ő negyvenkilós pontya.

Már éppen hátat fordított volna a tónak, amikor a part széléről megszólította egy levelibéka. – Bátya! Tényleg komolyan gondolta, hogy így lesz hala a búcsúra? – kérdezte a breki, de Istók válaszát meg sem várva így folytatta.

– No, figyeljen ide, mert csak egyszer mutatom meg – brekegte, s azzal

lebukott a víz alá, mindössze néhány légbuborékot hagyva maga után. Ólomlábbon vánszorogtak a percek. Istók már azon gondolkodott, tán beképzelte az egészet, amikor végre felbukkant a béka a víz alól egy aranyhállal a kezében, és közölte, ebben a kivételes helyzetben Istók mindösszesen egyet kívánhat a szokásos három helyett.

Vakarta Istók a fejét, vakarta nagyon, hogy örök életet vagy pontyot kérjen az aranyháltól, ám végül győzött a felvágós bátyai énje, s a csengettyűs pontyot kérte. Igen ám, de az aranyhal kissé rafinált volt, és nem azt kapta. De így sem bánta Istók, mert az a ponty, amelyiket az aranyháltól kapott, kétszer akkora volt, mint a csengettyűs, amit ő a Korsósicába dobott. Istók aztán egész éjjel ünnepelte, hogy nem hozott szégyent a bátyaiakra. Az persze a búcsú után sem hagyta nyugodni, hogy valahol még ott lubickol a csengettyűs ponty a Korsósica vizében. Kikijárt oda fülelni, hátha hallja megcsendülni a csengőt az óriáshal nyakában.

Hallgatta, hallgatta, s ha a szél el nem fúttá onnan, azóta is hallgatja, ahogy a bátyaiak is a dusnokiak vicceit, miszerint a dusnoki okosabb, mint a bátyai.

A feltékeny kocsmárosné

Töltsön még egy fakupával, kocsmárosné! Még egy ilyet ide is! Hozzon nekem is abbú' a lórébú'! – szaporodtak a rendelések a hosszú, kecskelábas asztalok mellől már kora reggel a kunszentmiklósi puszta közepén álló csárda kocsmájának falai között. Esett odakünn, emiatt aztán különösen megnőtt a forgalom aznap. A Pest–Pétervárad-postaút fuvarozó és kereskedő férfinépe éppúgy, mint a betyárok és a pandúrok, itt találtak menedéket a ronggyá áztató eső elől.

A kocsmáros tudta, hogyne tudta volna, hogy nem csak a zuhé miatt menekülnek hozzájuk a bő gatyás, zöld kalapos legények és az elegáns kereskedők. Tudta, hogy vonzza őket csinos asszonykája is, aki mielőtt az italt kimérte volna, mindég megigazította a ruháját. Igaza volt. Valahogy jobban gurultak a borra való fillérek, amikor a betyárokkal a kocsmárosné számolt el. Ráadásul olykor még mezei virágot is kapott kedvességből.

De minden áldott nap végére el is fáradt

nagyon a kocsmárosné a sok futkározásban. Egyik este – miközben a lócák-ról a ragacsot törölgette – felvetette az urának, hogy felvehetnének egy cselédet, aki a mosogatásban segédkezne. Mit ad isten? A kocsmárosnak volt is ötlete!

A minap a szabadszállási piacon az egyik kereskedő arról panaszkodott neki ugyanis, hogy leányának mielőbb kenyérkereset kellene.

Jó idők jöttek a kocsmárosnéra, teltek-múltak a hetek, a hónapok. A cselédlány serényen és szorgalmasan mosta a csetrest, törölte az asztalokat, ráadásul kedves volt, szerény és figyelmes. Gyorsan megkedvelték a csendes teremtményt, akit éppen ezért egyre többet és többet eresztettek a vendégek közé.

Egyetlen aprócska gondja volt csak a csaplárosnénak vele: a cselédlány valahogy hónapról hónapra jobban kikerekedett, egyre csinosabb, egyre szemrevalóbb lett, és az eladdig neki szóló bókokat

mindinkább a kivirágzott cselédlány kapta hívogató tekintetére, vonzó termetére.

A kocsmárosné egyre többször nézegette magát a tükörben, és az is igen bosszantotta, hogy a leány nemcsak szép volt, hanem eszes is.

Mit ad isten, egyik este a kunszentmiklósi molnár többet ivott a kelleténél, és amikor végre indult volna haza, megbotlott a lóca lábában, legott a földön találva magát. A következő pillanatban a kocsmárosné arra lett figyelmes, hogy a leány is földre vágja magát, és a fagygyertya halovány fényénél összeszedi a földről az égő cigarettacsikket.

A molnár szinte megittasult a leány kedvességétől. Igen jólesett neki, hogy a leány megakadályozta, hogy a csikk megégesse a tenyerét és a térdét. Ettől kezdve bármikor

útba ejtette a csárdát, már nem a kocsmárosnénak, hanem a leánynak vitte a virágot.

Ezen a kocsmárosné annyira felbosszantotta magát, hogy egy hideg téli estén ruha és étel nélkül elzavarta a csárdától a leányt. Hatalmas hóvihár tombolt épp a pusztában, a lánynak esélye sem volt a túlélésre. A halott leányt napok múlva a molnár találta meg a hóba fagyva. Karjaiban vitte vissza a kocsmába. Mire odaért, olyannyira előntötte a keserűség és a méreg, hogy a takaros, de gonosz kocsmárosnét azon minutumban jól nyakon vágta, amint meglátta. Azóta a helyet csak Nyakvágó csárdaként emlegetik a környéken.

A pénznyelő kutya

Élt egyszer egy Gyugó nevű elégedett vadász. A megszelídített akasztói homokon az erdők, a mezők és a szántóföldek urának érezte magát. Volt, hogy hajnalig, s volt, hogy hajnaltól a lesen ült vagy a szikes pusztát járta Stadi nevű étkes vadászkutyájával.

Egyik este, amikor apróvadra vadászott a szakadó esőben, elege lett, és úgy, ahogy volt, csuromvizesen és igen éhesen, betért Urbán János akasztói vendéglőjébe.

Ennek egy jóféle palóclevest, jelentette be, amint puskáját a válláról letette, és a frissen lőtt nyulat, ami addig a vállára akasztva lifegett, a padozatra tette.

A vendéglősnek nem volt jó a kedve, ugyanis nem ment valami jól a vendéglője. Így aztán minden koronát megfogott, amit csak tudott.

Az azonban mégsem volt ínyére, hogy a vendéglőben – a konyhán kívül – kimúlt állat legyen. S ha már itt tartunk, azzal sem volt kibékülve, hogy a vendégek között élő állat legyen. Nem elég, hogy behozza ide Gyugó ezt a szerencsétlen tapsifülest, még az ázottkutya-szagot is el kell viselnem, morgolódott magában, ahogy a ürücomból készült palócgyulyást a kínálótálba szedte, és a vadász elé helyezte.

Jóízűen falatozott Gyugó, harapta a nagy karéj fehér kenyeret a jó gulyásleveshez, s amikor a vendéglős nem figyelt, a kopónak is dobott egy-egy húscsacatot vagy a sűrű, paprikás levesbe mártott kenyeret. Az eb meg, mint kacska a nokedlit, szinte rágás nélkül lenyelte a falatokat.

Egyszer csak nyikordult a bejárat, kócos bérfuvaros férfi lépett be rajta. Ő is palóclevest rendelt. Gyugó már épp fizetni készült. Oda is ment a söntéshez. Igen ám, de ahogy nyújtotta át az ezerkoronást a vendéglősnek, mit ad isten, az ezres a bérfuvaros kikészített forró levesébe esett.

Gyugó a meglepetéstől hirtelen szóhoz sem jutott. A vendéglős viszont nagyon is észnél volt. Azon nyomban, előzékenyen a fuldokló ezres után nyúlt. Mivel piszkosul megégette az ujját, a forró zsíros bankót a földre ejtette.

Azzal nem számolt csak, hogy a palócleves illata Stadinak, a vadászkutyának is ínycsiklandozó lesz. A vadász és a vendéglős a bankóra, majd egymásra nézett, a kutya meg egy szempillantás alatt bekapta a zsíros bankót, és lenyelte.

Néhány perc csodálkozás után Gyugó szólalt meg először. – János, vonja le abból az ezresből az ebéd árát, a visszajárót pedig fizesse vissza! – vette elejét a vendéglős ötleteinek. De Urbán Jánost sem olyan fából faragták ám!

– A visszajáró azt jelenti, hogy előtte járt nekem is valami, amiből visszaadhatnék, de ilyen meg nincs, úgyhogy keressen a zsebiben még egy ezrest, aztán fizesse ki végre tisztességesen, amit evett – szólította fel a vadászt, de az meg, bár a pénzt ő is elvesztette, mégis meglelte mókás kedvét. – Jó, akkor adjon hozzá a leves árához némi

borravalót, de a többit most már tényleg számolja le ide elibém, hadd menjek dolgom végeztével – mondta Gyugó az addigra már lángoló arcú vendéglősnek. Annak persze esze ágában sem volt visszaadni abból a pénzből, amelyik nem lett az övé. Gyugó nem hagyta annyiban, így folytatta:

– Nézze, János! Én elővettem és odaadtam a pénzt! Hogy a levesbe esett, mert maga ügyetlen volt, arról én nem tehetek. A bankó már az ön kezében volt. Mondja, ugye, jól emlékszem? Maga dobta úgy el, mintha nem lenne rá szüksége. Arról szint-úgy nem én tehetek, hogy ezt a kutya észrevette, és a pénzt megette – zárta magyarázatát Gyugó.

A vendéglősnek se kellett több. – A tények makacs dolgok. A pénz engem illet. És nálam van? Nincs! Hol van? A kutyában! És az kié? Az öné! Akkor a bankó most kinél van? Önnél és az ázott, bűdös kutyájánál – replikázott most már igen mérgesen a vendéglős, és mivel a vadász egyre csak húzta, húzta az időt, perrel is megfenyegette, ezen a vadász jót nevetett, majd elindult a kijárat felé. Az ajtóból visszafordulva még flegmán hozzátette: – Jelentse fel a kutyát inkább, hisz az ette meg a bankót! Majd levonom a kosztja árából havi részletekben, rendben? – tekintett a jövőbe, és a nyúllal a hátán, az ingyenebédrel a hasában, oldalán az értékes vadászkutyával elegánsan távozott.

Terjéet hozott a Jézuska

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer Bács-Kiskun megyében, annak is a déli szegletében egy ezeréves város, Kalocsa. Itt élt a Vén család hét leánygyermekével. Már csak a legkisebb lakott a háznál, a többit mind férjhez adták, s azok bizony el is költöztek, szét is széledtek a megyében. Egyik-másik oly messzire, hogy csak Ádám-Éva napján kerültek szüleik elibe. Szenteste napján már hajnalban hozzáfogtak, hogy közösen elkészítsék az ünnepi étket, a fejükbe vetették ugyanis, hogy a legkisebb lány jövődöbeljét még az óévben meglelik.

– Kilencféle ételt kell enni, tükröt, nadrágot a párna alá tenni, s akkor megálmodod, bizony, hogy kihez kell férjhez menni – ismertette a többiekkel a legidősebb Vén lány a régről hozott mendemondát. Mivel a Vének egytől egyig jót akartak testvérüknek, neki láttak az ünnepi menünek.

Izzott a tűz, főtt rajta a fácánleves, úszott-forgolódott a hal az olajban, a kifli meg a tejben, hogy később mákos gubaként újjászülethessen.

Rotyogott a káposzta, pattogott a kötényekre a kacsza zsírja, remegett a halkocsonya, amit az ablakban kint a macska vigyázott. De édességgel is készültek az eljövételre: repedt a diós bejgli, kanyarogtak, görbültek a hókiflik, és a zserbó lapjai is becsusszantak a sütőbe.

Bóven este lett, mire elkészültek. S már az Esthajnalcsillag is megjelent az égen, mire asztalhoz ültek.

– Legalább a húst edd ki belőle, szólt az asszony legkisebb gyermekére. De az, mivel elég vékonyka volt amúgy is, az ötödik fogásból már tényleg csak a húst ette ki. Hátravolt még négy, és bár már a púpjára se kívánta az evést, azért csak nyelte és nyelte az ételt, nehogy ezen múljon a jövődöbeli eljövetele.

Igen ám, de olyannyira túlette magát, hogy a hasa akkora volt, mintha lenyelt volna egy labdát. Egyre csak forgolódott a dunyha alatt alvás helyett. Fájlalta a hasát. Ivott egy kis vizet, de az se segített.

Újra és újra behunyta a szemét, hát-ha elaludna, és akkor végre jöhetne a jövendőbelije, de a kilencfogásos vacsora egyre csak bántotta. Éjfél előtt valamivel a leány ezen olyannyira felbosszantotta magát, hogy felkelt, és az udvaron járt-kelt. Eközben jutott eszébe, hogy egy javasasszony egyszer azt mondta neki, ha szenteste kiáll a kapuba egy almával a kezében, amilyen nevű legény jön először arra, az lesz a neve az ő urának is. Kerített gyorsan egy almát a kamrából, és úgy ahogy volt, hálóruhában, kiállt a kapuba. Alig akarta elhinni, hogy mégis szerencséje lehet, amikor a Vajas-part felől férfihangokra lett figyelmes. Csakhogy nem egy, hanem egy tucat legény jelent meg az utcavégen, akik az éjféλι misére igyekeztek. Ők pedig olyannyira egymás mellett mentek, hogy nem lehetett eldönteni, a leány melyiket látta meg elsőnek.

Elkeseredett a leány legott.

– Nem való ez nekem! Akkor inkább világga megyek, mintsem ekkora szégyen érjen – gondolta. Könnyes szemmel bújt vissza a dunya alá, s amikor kezét a nagypárna alá tette, megtalálta a tükört meg a nadrágot, amit a nővérei jó szándékkal csúsztottak oda. Felült az ágyban, hogy akkor legalább a hajfonatát megigazítja, ám ahogy belenézett a tükörbe, nem magát látta meg benne, hanem a Cselik Józsit, aki az utcán az imént

ment a csapatostul a misére. Fogta magát, s úgy, ahogy volt, hálóruhában a templomhoz szaladt, megvárta a mise végét, és amikor az befejeződött, a templomajtón kilépő

Cselik Józsi nyakába ugrott. Józsinak sem teljesült imája még ilyen gyorsan. Az előbb a templomban éppen azt kívánta ugyanis, hozzon neki a Jézuska asszonyt a házhoz.

Akár hiszed, akár nem, a leány még abban az évben, karácsony másnapján férjhez ment, és boldogan élt Cselik Józsival még vagy hétszer hét évet.

Itt Nekeressd!

Hol volt, hol nem volt, valahol Fejér és Pest vármegye határán állt egy csárda, ahol a rabló is, a pandúr is rendszeres vendég volt.

Akkoriban Bogár Imre híres betyárvezér és szabadcsapata az iváncsai földesurakat fosztogatta. Egyik nap a híresen jómódú Póka-birtok került sorra, amikor Póka úr épp gabonamagért volt. Bizony, mire hazaért, a marháit és az ekéit, de még a kukoricamorzsoló padot is elvitték a rablók, hogy aztán pénzzé tegyék. Póka urat előntötte a méreg, nagyokat csapkodott az udvaron, majd úgy döntött, csapdát állít a betyároknak, mert vele, bizony, nem lehet büntetlenül packázni.

Kölcsönként egy marhát a szomszédból, bekötötte az övé helyére, és a pandúrokkal a konyhában várták egész éjjel, hogy Bogár Imre megérkezzen. De Bogár Imre se akkor jött le a falvédőről, és mivel a marhalopás után visszasettenkedett a helyszínre, észrevette, hogy valamit forralnak ellene.

Otthagyta hát inkább őket arra az estére. De máris kieszelte, miként lesz mégis az övé az a marha is, amit most annyira féltenek. Visszatérve bandájához összeszedette a sátorfájukat, indulásra készen a szekérre pakoltak mindent, s meghagyta csapatának, hogy az iváncsai határban várják meg.

Bizony hiába várt a rablóbandára a földesúr. Csendesen telt az éjszaka, a kölcsön-tehenet másnap visszavezette a szomszédba.

Bogárnak sem kellett több. Rá következő éjjel, amikor a vidéket már egy pandúr sem vigyázta, kikötötte szépen a szomszéd marháját az istállóból, és csapatával odébbállt Iváncsáról.

Nagy ordításra ébredt másnap a földesúr. – Megállj, betyár, megállj! Akasztófa vár itt reád! – kiabálta a szomszéd, és egészen a csendőrségig futott a hírrrel, hogy mi történt az éjjel.

A pandúrok bár azonnal útnak indultak, az éjszakányi lemara-dást nem tudták behozni. Órákba telt, mire megtalálták a nyomokat, amelyek egészen Fejér és Pest vármegye határához vezettek.

Rájuk esteledett, mire a határ menti csárdához értek. Ott épp bográcsban főztek az emberek a földön. A tűz körül ült Bogár Imre is, épp a vacsoráját falatozta.

Körbenéztek a pandúrok. Látják ám, hogy a lovak mellé négy marha is be van kötve az istállóba.

– No, itt az ideje színt vallani, Bogár! – szólította fel a pandúr.

– Ugyan, uram! Nem gondolhatja komolyan, hogy így ránk ront vacsoraidőben.

– Ki vele! Kié az a négy marha az istállóban?

– Az enyém – szólalt meg egy hang a kocsmahátsó fertályáról.

– Kocsmáros, igaz ez? – kérdezte a pandúr a poharakat komótosan törölgető pincért.

– Úgy igaz, uram, ahogy az úr mondja.

– Kocsmáros, tudod, hogy az ételleddel fizetsz, ha hazudsz – figyelmeztette a férfit az egyik pandúr, de annak már igencsak mindegy volt. Bogár is megfenyegette az imént ugyanígy, úgyhogy magától nem mondott ő már inkább semmit, csak kérdésre válaszolt.

Arra is csak úgy, ahogy ráparancsolt, aki előbb itt volt.

– Bogár, tudom, hogy te loptad el ezeket!

Még hozzá egy-két napja az iváncsai vidéken.

– És ha igen – kérdezte Bogár –, akkor mi lesz? Pandúr úr! Ezen a szent helyen ön semmit sem tehet, semmit tőlem el nem vehet! – mondta röhögve, s bizony, igaza volt.

Mivel a csárda éppen Fejér és Pest vármegye határán állt, így ami oda bekerült, örökre a tolvajoké maradt. A Pest

vármegyei pandúrok ugyanis csak a Pest vármegye határáig üldözhatték a tolvajokat. A Fejér vármegyeiek meg csak Fejér vármegye határáig. Vagyis aki a csárda portáján belépett, onnantól jobbról is, balról is, Fejér és Pest vármegye felől is védett volt, és nem tudtak intézkedni ellene, vagyis megmenekült a pandúrok kezei közül.

Ezért lett a híres kocsmának neve: Itt Nekeressd!

A szorgalmas és a rest asszony

Volt egyszer, hol nem volt, volt egyszer valahol a Bácskában egy icipici magányos özvegyember, akinek volt egy icipici háza meg egy icipici kertje. Az icipici ember, amikor a gyerekei kirepültek, elment egy icit-picit világot látni, s amikor onnan hazatért, eldöntötte, hogy nem lesz többé magányos, nyárelőig kerít magának egy új asszonyt.

Az icipici ember vasárnap elsétált a templomba, és ott meggyóna az Úrnak, hogy 10 évig egyedül nevelte a gyerekeit, s most már szeretne valakit, akivel boldogan élhet mindhalálig. Ám mivel a gyóntató pap egy kicsit süket volt, a gyóntatófülkéből kihallatszott az icipici ember kívánsága.

Meghallotta azt két vénkisasszony, a szorgalmas meg a rest, és azon nyomban vetekedni kezdtek, hogy elnyerjék az icipici ember kegyeit. Az icipici ember próba elé állította őket.

Egyik nap mindkét kisasszony elé egy-egy kupac mosatlan ruhát tett, és azzal bízta meg őket, hogy mielőbb mossák ki ezeket.

A szorgalmas asszony hazavitte a ruhákat, és azonnal nekifogott a mosásnak. Kifordította az ingeket, a feltekert nadrágok szárát lehajtogatta, ám ahogy a zsebekből a morzsákat kiforgatta, látja ám, hogy az egyik zsebben megbújt egy pengő. Zsebébe tette, a ruhákat a teknőbe vetette, és szépen kitisztogatta az icipici ember icipici ruháit. A rest asszony is hazavitte a ruhákat, de ő nem fogott neki azonnal a mosásnak.

Elszaladt inkább a faluba, kerített egy cselédet, és kimosatta azzal az icipici ember gúnyait. Igen ám, de a cselédlány is talált egy pengőt a ruhák közt, ő viszont, mivel a rest asszony legutóbb sem fizette agyon, zsebre vágta azt.

A szorgalmas asszony visszavitte a frissen vasalt ruhákat, letette az icipici ember elé, és hazament. A rest asszony is ugyanígy tett. Az icipici ember izgatottan pakolta ki ruháit, kíváncsi volt nagyon, hogy melyik kisasszony milyen munkát végzett, és melyik mennyire tisztességes.

Már majdnem teljesen elkeseredett, hogy a forintot mindkettő ellopta, amikor a szorgalmas asszony kosarának alján megtalálta egy kis papírba csomagolva a pénzt egy üzenettel. Ez állt rajta: a szeretetnek nincs ára.

Gondolkodott az icipici ember, mitévő legyen, hiszen szépen volt mosva az a kupac ruha is, amit a rest asszony tett elébe. Adott még egy esélyt hát ennek.

Június tizenharmadikára dologtíltó nap volt a kalendáriumba írva. Arra gondolt az icipici ember, megkéri a vénkisasszonyokat, hogy töltsék azt vele.

Virradatra várta őket, de csak a szorgalmas érkezett meg. Már megreggeliztek, mire betoppant a rest álmos szemmel. Bár az icipici ember tudta, hogy a dologtíltó napon tilos a magánházaknál kenyeret sütni, mégis kitette a lisztet a kredencre, és a két asszonyt megkérte, süssenek neki kenyeret. – Kedvesem, azt nem lehet, tudja, tiltja a szokás, a hiedelem – mondta a szorgalmas kisasszony, és azzal már ki is fordult a konyhából.

Örült a rest nagyon, hogy nem neki kellett nemet mondania, és neki is volt milyen indok alá bújni. Sőt, úgy érezte, ezt az egész dologtíltó napot neki találták ki. Ennél könnyebb dolgom már nem is lehetne, mint hogy pihenéssel, lazálással férjet szerezzek, gondolta. Ám amíg ő a konyhában lazított, addig a szorgalmas asszony elszaladt a pékhez, hozott az icipici embernek friss kenyeret, a kertben a diófa alá megterített, sőt az icipici ember gyermekeit is hazahívta egy ebédre. No, amikor az icipici ember ezt meglátta, azonnal ellágyult a lelke, és tudta jól, ki lesz a szíve választottja.

Mindenki tudja a Bácskában azóta, hogy aki a dologtíltó napon nem csinál semmit, az nem nagy kunszt. Az igazán ügyes az, aki pusztán lényével, szeretetével a családot egy asztalhoz ülteti, sőt képes az icipici hétköznapot is mesébe illő, vidám, közös ünnepé varázsolni.

Tartalom

A tételhegyi kincsesbarlang	4
Teringettét, Jankó!.....	7
A holló és a hengegő gazda.....	10
Ezer teve bolhája költözzön a hónaljába!	13
A gyanús fazék.....	16
Búcsú a bicskától.....	19
A fukar asszony és a koldus	22
A rókalány	25
A viharszelídítő	28
A nagyszakállú.....	31
A megpatkolt boszorka	34
Ígérem, jó leszek!	37
Megállj, Gölődin, megjáród!	40
A nyavalyaúzó tó	43
A csengettyús ponty	46
A féltékeny kocsmárosné	49
A pénznyelő kutya	52
Férjet hozott a Jézuska	55
Itt inkább Nekeresd!	58
A szorgalmas és a rest asszony.....	61

